

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Έναρξη διαβούλευσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων»

[COM(2016) 127 final]

(2017/C 125/02)

Εισηγητές: ο κ. Jacek KRAWCZYK

η κ. Gabriele BISCHOFF

ο κ. Luca JAHIER

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 8.3.2016
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	10.1.2017
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	25.1.2017
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	522
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας	247/1/2
(υπέρ/κατά/αποχές)	

Πρόλογος

Άρθρο 3 ΣΕΕ: «... (Η Ένωση)... εργάζεται για την αειφόρο ανάπτυξη της Ευρώπης με γνώμονα την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα των τιμών, την κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, και το υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος.»

Η γνωμοδότηση αυτή καθορίζει την αρχική συμβολή της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τη διαμόρφωση αυτού που μπορεί τελικά να είναι ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων. Βασίζεται στις πλούσιες και ποικίλες συζητήσεις κατά τη διάρκεια των 28 συζητήσεων σε εθνικό επίπεδο που διοργάνωσε η ΕΟΚΕ, η οποία πιστεύει ότι παρέχει την προστιθέμενη αξία της παρούσας γνωμοδότησης. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι ο πυλώνας πρέπει να αναπτυχθεί με την ενεργό συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, σε όλα τα επίπεδα. Τονίζει την ανάγκη για περισσότερη σαφήνεια σχετικά με το τι τελικά προορίζεται να είναι ο πυλώνας και ποιο είναι το πεδίο εφαρμογής του.

Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι ο πυλώνας πρέπει να προσφέρει ένα θετικό έργο για όλους και πρέπει να εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, αναγνωρίζοντας παράλληλα ότι η ευρωζώνη μπορεί να χρειάζεται ιδιαίτερα μέσα/μηχανισμούς. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το μέλλον της εργασίας —με όλες τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που αυτή παρουσιάζει— πρέπει να αποτελέσει βασική προτεραιότητα στις συζητήσεις σχετικά με τον πυλώνα.

1. Εισαγωγή

1.1 Μετά από αίτημα του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) ώστε να συμβάλει στη διαβούλευση για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (ΕΠΚΔ) ⁽¹⁾, η ΕΟΚΕ προέβη σε ευρείες διαβουλεύσεις με την κοινωνία των πολιτών ⁽²⁾ στα 28 κράτη μέλη. Συνολικά, περίπου 116 μέλη της ΕΟΚΕ και κοντά στους 1 800 άλλους εκπροσώπους των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών συμμετείχαν σε αυτές τις συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο.

1.2 Η γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων αντικατοπτρίζει και έχει ενσωματώσει τα κύρια συμπεράσματα και συστάσεις από αυτές τις συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ σημειώνει την πρόθεση της Επιτροπής ο πυλώνας να «... διατυπώσει ορισμένες βασικές αρχές για να στηριχθεί η εύρυθμη και δίκαιη λειτουργία των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας» ⁽³⁾ και θεωρεί ότι ο ΕΠΚΔ συνιστά μια πολύ σημαντική πρωτοβουλία για τη βιωσιμότητα της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ αποτελεί ένα πρώτο βήμα στη συνεχιζόμενη διαδικασία για τη

⁽¹⁾ Επιστολή του κ. Juncker, προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, προς τον κ. Ντάση, πρόεδρο της ΕΟΚΕ, της 8ης Μαρτίου 2016.

⁽²⁾ Σύμφωνα με την ορολογία της ΕΟΚΕ, ο όρος «κοινωνία των πολιτών» αναφέρεται σε «οργανωμένη και αντιπροσωπευτική κοινωνία των πολιτών». Βλέπε γνωμοδοτήσεις ΕΕ C 329 της 21.1.2011, σ. 30 και ΕΕ C 193 της 10.7.2013, σ. 117.

⁽³⁾ Βλ. υποσημείωση 1.

δημιουργία ενός ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η ΕΟΚΕ δηλώνει την πρόθεσή της να συνεχίσει να συμβάλλει στις συζητήσεις για το θέμα αυτό, ιδίως μετά την υιοθέτηση της λευκής βίβλου της Επιτροπής το 2017.

2. Προκλήσεις και προτεραιότητες

2.1 Το 2017 σηματοδοτεί για την Ευρωπαϊκή Ένωση την 60ή επέτειο από την υπογραφή της Συνθήκης της Ρώμης. Αυτή η επέτειος ορόσημο παρέχει την ευκαιρία να εορτάσουμε τα επιτεύγματα της ΕΕ αλλά πρέπει, επίσης, να αποτελέσει και αφορμή για την αντιμετώπιση των μεγάλων πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών προκλήσεων της Ευρώπης. Η εμπιστοσύνη των πολιτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει μειωθεί σε πολλά κράτη μέλη. Για πρώτη φορά στην ιστορία της, η Ένωση θα βιώσει πιθανώς την αποχώρηση ενός κράτους μέλους της.

2.2 Μετά το σοκ της χρηματοοικονομικής κρίσης του 2008, η Ευρωπαϊκή Ένωση συνέχισε να βιώνει σειρά επακόλουθων κρίσεων. Παρά το γεγονός ότι η κατάσταση διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών και υπήρξαν διαφορετικές πολιτικές απαντήσεις, σήμερα η ΕΕ αντιμετωπίζει πολλές προκλήσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται: παρατεταμένη περίοδος υψηλής ανεργίας, απαράδεκτα επίπεδα ανεργίας των νέων, οικονομική αστάθεια και επιδείνωση της κοινωνικής κατάστασης, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης των επιπέδων φτώχειας και ανισότητας. Σε αυτά μπορεί να προστεθεί η παγκοσμιοποίηση, οι δημογραφικές εξελίξεις και η ψηφιοποίηση. Η αδυναμία της Ένωσης να αντιμετωπίσει επαρκώς την εισροή των αιτούντων άσυλο και των μεταναστών έχει επιτείνει το γενικό αίσθημα ότι η ΕΕ δεν μπορεί πλέον να παράσχει ούτε πολιτικές αλλά ούτε και πρακτικές λύσεις που να λειτουργούν προς το συμφέρον όλων. Ευρωσκεπτικιστικά, λαϊκιστικά και εθνικιστικά κόμματα επιδιώκουν να επωφεληθούν από αυτούς τους φόβους, προσφέροντας απλοϊκές λύσεις σε πολύπλοκα προβλήματα, κατηγορώντας ορισμένα τμήματα των κοινοτήτων μας και δημιουργώντας επικίνδυνες διαιρέσεις στην κοινωνία.

2.3 Μερικές από τις προκλήσεις και αποκλίσεις μεταξύ και εντός των κρατών μελών επιδεινώθηκαν από την κρίση. Προκύπτουν ή επιδεινώνονται, μεταξύ άλλων, από την έλλειψη ανάπτυξης και από τις διαρθρωτικές αδυναμίες στις αγορές εργασίας και τα συστήματα κοινωνικής προστασίας, συμπτώματα τα οποία σε μεγάλο βαθμό προϋπήρχαν της κρίσης. Εκείνο που θα κάνει τη διαφορά είναι η συλλογική ικανότητα της ΕΕ και των κρατών μελών της να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για βιώσιμη ανάπτυξη και απασχόληση.

2.4 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να ξεκινήσει δημόσια διαβούλευση σχετικά με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων στο πλαίσιο της προσπάθειας για τη διασφάλιση «μιας δίκαιης και αληθινά πανευρωπαϊκής αγοράς εργασίας», για την επίτευξη μιας «κοινωνικής Ευρώπης τριπλού Α» και για την καθοδήγηση της ανανεωμένης σύγκλισης εντός της ζώνης του ευρώ. Ωστόσο, υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα σχετικά με το τι τελικά προορίζεται να είναι ο «πυλώνας» αυτός. Πάνω απ' όλα, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων πρέπει να οδηγήσει σε ένα θετικό σχέδιο για όλους. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να συμβάλει στο να επανακτηθεί η εμπιστοσύνη στην ικανότητα της ΕΕ να βελτιώνει τις προοπτικές της ζωής για την τρέχουσα και τις μελλοντικές γενιές.

2.5 Για τον σκοπό αυτό, ο πυλώνας θα πρέπει επίσης να εξετάζει τις συγκεκριμένες προκλήσεις που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας και τα συστήματα κοινωνικής προστασίας με στόχο την επίτευξη δίκαιης ισορροπίας ανάμεσα στην οικονομική και κοινωνική διάσταση, καθώς και να συμβάλει στην καταπολέμηση της φτώχειας, του κοινωνικού αποκλεισμού και των ανισοτήτων.

2.6 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι το ευρωπαϊκό οικονομικό και κοινωνικό μοντέλο βασίζεται στην κοινή κατανόηση της σημασίας της αύξησης της παραγωγικότητας, της απασχόλησης και της κοινωνικής προόδου ως υποκείμενων βασικών παραγόντων για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, η οποία είναι εωφελής με δίκαιο τρόπο για όλους. Η διαδικασία προετοιμασίας του πυλώνα είναι μια ευκαιρία να επαναβεβαιώσουμε την κοινή μας δέσμευση για το ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι τα εθνικά συστήματα κοινωνικής πρόνοιας και οι αγορές εργασίας είναι ευπροσάρμοστες και κατάλληλες για το μέλλον ⁽⁴⁾. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας στο σύνολο της ΕΕ. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ τονίζει την απαραίτητη διασύνδεση μεταξύ της οικονομικής πολιτικής, της πολιτικής απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής ⁽⁵⁾.

2.7 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι οι ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές και δράσεις με στόχο την επίτευξη οικονομικής επιτυχίας και κοινωνικής προόδου πρέπει να αποκτήσουν κεντρικότερη θέση στις συζητήσεις πολιτικής της ΕΕ. Επιπλέον, η επίτευξη συνεκτικής και αλληλοενισχυόμενης ευρωπαϊκής και εθνικής χάραξης πολιτικής είναι σημαντική. Στο πλαίσιο αυτών των προσπαθειών, χρειάζεται μια νέα νοοτροπία για την αλλαγή.

2.8 Ενώ η διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου συνεχίζεται, η στρατηγική «Ευρώπη 2020» με στόχο την «έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη» έχει περιθωριοποιηθεί και οι ελπίδες για την επίτευξη των κοινωνικών της στόχων, ιδίως των στόχων για την επίτευξη 75 % ποσοστού συμμετοχής στην απασχόληση ή την έξοδο 20 εκατομμυρίων ανθρώπων από τη φτώχεια, έχουν ξεθωριάσει. Ομοίως, η σύσταση για την «ενεργητική ένταξη» του 2008 ⁽⁶⁾ είχε περιορισμένο αντίκτυπο.

⁽⁴⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στην Ιρλανδία, τη Λετονία, την Πορτογαλία και την Ισπανία.

⁽⁵⁾ Άρθρο 3 ΣΕΕ: «...(Η Ένωση)... εργάζεται για την αειφόρο ανάπτυξη της Ευρώπης με γνώμονα την ισορροπία οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα των τιμών, την κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, και το υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος.»

⁽⁶⁾ ΕΕ L 307 της 18.11.2008, σ. 11.

2.9 Ως σημείο εκκίνησης, ο πυλώνας θα πρέπει να προωθήσει το υπάρχον κοινωνικό κεκτημένο της ΕΕ και την πλήρη και ορδή εφαρμογή του. Όπου εξετάζονται νέες δεσμευτικές νομοθετικές πρωτοβουλίες και μέσα, αυτό πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις υφιστάμενες νομικές βάσεις και διαδικασίες. Υπολείπεται ακόμη να καθοριστεί το νομικό καθεστώς του πυλώνα, όπως και η σχέση του με το βασικό διεθνές μέσο ανθρωπίνων δικαιωμάτων⁽⁷⁾. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι τα κοινωνικά δικαιώματα πρέπει να ισχύουν για όλους όσους ζουν στην ΕΕ και σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, αναγνωρίζοντας παράλληλα ότι ενδέχεται να χρειαστούν ειδικά όργανα/μηχανισμοί για την ευρωζώνη.

2.10 Η επένδυση στο μέλλον είναι ζωτικής σημασίας, όμως η Ευρώπη εξακολουθεί να υποφέρει από έλλειψη δημόσιων και παραγωγικών ιδιωτικών επενδύσεων. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τις προσπάθειες που καταβάλλονται από το Σχέδιο Juncker για τις επενδύσεις⁽⁸⁾ και χαιρετίζει την επέκτασή του. Στη δεύτερη φάση, μεγαλύτερες επενδύσεις πρέπει να στοχεύουν προς τις χώρες και τις περιοχές που τις χρειάζονται περισσότερο με σκοπό την ενίσχυση των οικονομιών και της ανάπτυξής τους και την αποφυγή ακόμη μεγαλύτερης απόκλισης μεταξύ και εντός των κρατών μελών. Επενδυτικά σχέδια στον τομέα των κοινωνικών υποδομών θα πρέπει επίσης να υποστηρίζονται επαρκώς μέσω του Σχεδίου Juncker.

2.11 Οι συζητήσεις σχετικά με τον πυλώνα λαμβάνουν χώρα παράλληλα με άλλες βασικές συζητήσεις σε επίπεδο ΕΕ και σε παγκόσμιο επίπεδο, ιδίως όσον αφορά το μέλλον της Ευρώπης και το μέλλον της εργασίας. Οι συζητήσεις για το μέλλον της Ευρώπης στη σύνοδο κορυφής της Ρώμης το 2017 θα πρέπει να λάβουν υπόψη τις συζητήσεις γύρω από τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη συνέργειας και συνοχής σε αυτές τις συζητήσεις οι οποίες θα διαμορφώσουν το κοινό μας μέλλον. Η ανάπτυξη του πυλώνα θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και να αντλεί διδάγματα από την προβληματική εφαρμογή της. Θα πρέπει επίσης να συνδέεται με μια συνολική στρατηγική της ΕΕ⁽⁹⁾ για την εφαρμογή του θεματολογίου για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030 που εγκρίθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη το 2015, με τους στόχους του για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Όλα αυτά καθορίζουν ένα θεματολόγιο για μια παγκόσμια μετασχηματιστική αλλαγή με σκοπό τον τερματισμό της φτώχειας, την προστασία του πλανήτη, τη διασφάλιση της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία όπως αυτά κατοχυρώνονται από τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCPRD/UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities), την οποία η ΕΕ και τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εφαρμόζουν, καθώς και να διασφαλίζουν ευημερία για όλους⁽¹⁰⁾. Σε επίπεδο ΕΕ, θα πρέπει επίσης να καταβληθεί προσπάθεια να εξασφαλιστεί ότι εφαρμόζεται το σύνολο της ενωσιακής νομοθεσίας⁽¹¹⁾ κατά των διακρίσεων και της ισότητας των φύλων.

2.12 Παράλληλα με τη δημόσια διαβούλευση της Επιτροπής, η ΕΟΚΕ ξεκίνησε μια σειρά συζητήσεων σε εθνικό επίπεδο στα 28 κράτη μέλη για την ευαισθητοποίηση σχετικά με την πρωτοβουλία πέρα από τις Βρυξέλλες, την τόνωση της συζήτησης και την ανοικτή ανταλλαγή απόψεων για το πώς θα πρέπει να αναπτυχθεί ο πυλώνας. Πολλά από τα αποτελέσματα αυτών των συζητήσεων σε εθνικό επίπεδο αντικατοπτρίζονται στην παρούσα γνωμοδότηση.

2.13 Είναι επιτακτική ανάγκη να καθοριστεί καλύτερα το πεδίο εφαρμογής του πυλώνα. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι η πρωτοβουλία αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει όλους τους πολίτες και να καλύπτει όλες τις φάσεις του κύκλου ζωής. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την έλλειψη αναφοράς στους αιτούντες άσυλο και τους μετανάστες στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον πυλώνα.

2.14 Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών πρέπει να αναγνωριστεί καλύτερα και να ενισχυθεί. Πρέπει να ενισχυθεί ο διάλογος των πολιτών ώστε να διασφαλιστεί ότι οι πολίτες, συμπεριλαμβανομένων των νέων⁽¹²⁾ και όσων βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση ή αντιμετωπίζουν διακρίσεις, αισθάνονται ότι είναι σε θέση να συμμετάσχουν πλήρως στον σχεδιασμό, στην εφαρμογή και στην αναθεώρηση των διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Οι κοινωνικοί εταίροι έχουν συγκεκριμένο ρόλο να διαδραματίσουν στην εκπόνηση και την εφαρμογή πολιτικών οι οποίες, άμεσα ή έμμεσα, επηρεάζουν την απασχόληση και τις αγορές εργασίας. Ο κοινωνικός διάλογος πρέπει να προωθηθεί και να υποστηριχθεί, με παράλληλο σεβασμό της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων και των συλλογικών διαπραγματεύσεων και αύξηση της ικανότητας των κοινωνικών εταίρων να συμμετέχουν στον κοινωνικό διάλογο. Η κατάλληλη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών στις συζητήσεις σχετικά με τον πυλώνα υπογραμμίστηκε σε πολλές συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο⁽¹³⁾. Σε τρεις συζητήσεις τονίστηκε η σημασία δημιουργίας συναινετικής προσέγγισης και αισθήματος ενστερνισμού⁽¹⁴⁾.

⁽⁷⁾ <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CoreInstruments.aspx>

⁽⁸⁾ https://ec.europa.eu/priorities/jobs-growth-and-investment/investment-plan_el

⁽⁹⁾ ΕΕ C 34 της 2.2. 2017, σ. 58.

⁽¹⁰⁾ <http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

⁽¹¹⁾ Οδηγία 2000/43/ΕΚ για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής (ΕΕ L 180 της 19.7.2000).

Οδηγία 2000/78/ΕΚ για τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία (ΕΕ L 303 της 2.12.2000).

Οδηγία 2004/113/ΕΚ για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες (ΕΕ L 373 της 21.12.2004).

Οδηγία 2006/54/ΕΚ σχετικά με την ισότητα ευκαιριών και ίση μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης «αναδιτύπωση» (ΕΕ L 204 της 26.7.2006).

⁽¹²⁾ Η σημασία της συμμετοχής των νέων στον διάλογο αναφέρθηκε σε αρκετές συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο, όπως π.χ. στη Σλοβενία.

⁽¹³⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στην Ιρλανδία, τις Κάτω Χώρες, την Πορτογαλία, τη Φινλανδία, το Βέλγιο, την Ελλάδα, τη Σλοβακία, τη Σλοβενία, την Κροατία.

⁽¹⁴⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στην Κύπρο, στο Βέλγιο και στην Ολλανδία, για παράδειγμα.

3. Το μέλλον της εργασίας

3.1 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι το μέλλον της εργασίας θα πρέπει να αποτελεί βασική προτεραιότητα στο πλαίσιο των συζητήσεων σχετικά με τον πυλώνα με στόχο την αντιμετώπιση των σημαντικών εν εξελίξει αλλαγών στον κόσμο της εργασίας. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι χρειάζεται πλέον μια πιο συνεκτική και ολοκληρωμένη προσέγγιση και, ως εκ τούτου, ζητεί μια συνεκτική ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση που θα εστιάζει, μεταξύ άλλων, στην εργασία του μέλλοντος, εξετάζοντας:

- τις επενδύσεις και την καινοτομία,
- την απασχόληση και τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας,
- τις δίκαιες συνθήκες εργασίας για όλους,
- τη δίκαιη και ομαλή μετάβαση με τη στήριξη ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας,
- τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών, ιδίως των κοινωνικών εταίρων ⁽¹⁵⁾.

3.2 Το έργο της διαμόρφωσης και διαχείρισης των μετασχηματισμών που λαμβάνουν χώρα στον κόσμο της εργασίας μοιράζεται μεταξύ διαφόρων θεσμικών φορέων. Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να συνεργαστούν ώστε να διασφαλιστεί ότι το μέλλον της εργασίας είναι δίκαιο και χωρίς αποκλεισμούς, προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης για όλους και οδηγεί στην κοινωνική πρόοδο. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι ένα καλά εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό, με επαρκείς δεξιότητες και με κίνητρα, στο οποίο διασφαλίζονται αξιοπρεπείς εισόδημα και πρόσβαση σε ποιοτικές θέσεις εργασίας, είναι προς το συμφέρον όλων. Η εξασφάλιση θετικών μελλοντικών αποτελεσμάτων θα εξαρτηθεί από τις απαραίτητες επενδύσεις για την προσφορά στους πολίτες των εργαλείων που απαιτούνται για να προσαρμοστούν στις αλλαγές αυτές, την παροχή επαρκών δικτύων ασφαλείας και την προώθηση της καινοτομίας, και δη της κοινωνικής καινοτομίας.

3.3 Η αλλαγή στον κόσμο της εργασίας θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την «προώθηση της διαρκούς, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης, καθώς και της πλήρους και παραγωγικής απασχόλησης και της αξιοπρεπούς εργασίας για όλους» ⁽¹⁶⁾. Ο στόχος αυτός θα πρέπει να εξεταστεί από την ΕΕ, τα κράτη μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους στους διάφορους ρόλους τους. Θα πρέπει επίσης να συμμετέχουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που εκπροσωπούν τα άτομα τα οποία βρίσκονται εκτός της αγοράς εργασίας. Οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία περισσότερων και ποιοτικών θέσεων εργασίας κατανέμονται άνισα μεταξύ και εντός των κρατών μελών. Η ΕΟΚΕ καλεί τους θεσμικούς φορείς των κρατών μελών να κινηθούν γρήγορα προς την κατεύθυνση μιας στρατηγικής υψηλού επιπέδου σε συνδυασμό με μια ενεργό πολιτική για την αγορά εργασίας. Αυτή πρέπει να υποστηρίζεται από την ανανεωμένη και χωρίς αποκλεισμούς ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση και από μια συνεκτική και φιλόδοξη ευρωπαϊκή βιομηχανική στρατηγική.

3.4 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκτιμήσει το γεγονός ότι η ατζέντα της ΕΕ για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας ⁽¹⁷⁾ στηρίζεται στην έννοια της ευελιξίας με ασφάλεια και έχει υπογραμμίσει την ανάγκη να βρεθεί η σωστή ισορροπία μεταξύ της ευελιξίας με ασφάλεια στο εσωτερικό και στο εξωτερικό για την πιο εύρυθμη λειτουργία των αγορών εργασίας και, παράλληλα, για την προστασία των εργαζομένων. Έχει, επίσης, υπογραμμίσει τη σημασία της ενεργού συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στην παρακολούθηση και την αξιολόγηση της εφαρμογής των πολιτικών ευελιξίας με ασφάλεια ⁽¹⁸⁾. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ έχει υπογραμμίσει ότι οι υγιείς μακροοικονομικές πολιτικές που ενισχύουν την ανάπτυξη της απασχόλησης, καθώς και ένα ευνοϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον εντός του οποίου πραγματοποιείται και υποστηρίζεται η πλήρης αξιοποίηση του αναπτυξιακού δυναμικού, αποτελούν σημαντικές προϋποθέσεις για τη λειτουργία της ευελιξίας με ασφάλεια. Επίσης, η ΕΟΚΕ έχει ενθαρρύνει τα κράτη μέλη και την ΕΕ να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν ένα νομικό πλαίσιο που να ευνοεί την προσαρμοστικότητα, το οποίο να είναι απλό, διαφανές και προβλέψιμο, καθώς και να ενισχύσουν και να υπερασπιστούν τα δικαιώματα των εργαζομένων και τη δυνατότητα διεκδίκησης τους και να προωθήσουν, μέσω της ΕΕ, τη δημιουργία σταθερού νομικού πλαισίου για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και τον κοινωνικό διάλογο κατά την εφαρμογή της ευελιξίας με ασφάλεια. Έχει, επίσης, υπογραμμίσει ότι είναι σημαντική η ενεργός συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη συζήτηση και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σχετικά με την ευελιξία με ασφάλεια ⁽¹⁹⁾. Η εξισορρόπηση της ευελιξίας και της ασφάλειας ⁽²⁰⁾, καθώς και της ικανότητας της αγοράς εργασίας να προσαρμοστεί στις νέες προκλήσεις, εξετάστηκε και τονίστηκε στις συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο σε ορισμένα κράτη μέλη ⁽²¹⁾.

3.5 Οι συνθήκες-πλαίσιο για τις αγορές εργασίας πρέπει να στηρίξουν νέες και πιο ποικιλόμορφες πορείες σταδιοδρομίας. Απαιτούνται διαφορετικές μορφές παροχής εργασίας και διαφορετικές μορφές εργασίας στην επαγγελματική ζωή. Αυτό απαιτεί την παροχή κατάλληλου νομοθετικού περιβάλλοντος για την προστασία της απασχόλησης, την παροχή ενός πλαισίου για δίκαιες συνθήκες εργασίας και την τόνωση των προσλήψεων με βάση όλες τις συμβάσεις εργασίας.

⁽¹⁵⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Φινλανδία, για παράδειγμα.

⁽¹⁶⁾ Στόχος βιώσιμης ανάπτυξης αριθ. 8.

⁽¹⁷⁾ Ατζέντα για νέες δεξιότητες και θέσεις εργασίας (2010) 682 final.

⁽¹⁸⁾ ΕΕ C 318 της 29.10.2011, σ. 142.

⁽¹⁹⁾ ΕΕ C 211 της 19.8. 2008, σ. 48.

⁽²⁰⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Δανία, τη Φινλανδία και την Ουγγαρία.

⁽²¹⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο, στη Βουλγαρία, τη Λετονία, την Πολωνία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία και τη Σλοβενία για παράδειγμα.

3.6 Οι αλλαγές που συμβαίνουν στον κόσμο της εργασίας είναι πολλές και πολύπλευρες. Πρέπει να βρεθούν τρόποι ώστε να διασφαλιστεί η ασφαλής μετάβαση μεταξύ θέσεων εργασίας, καθεστώτων και από την ανεργία στην απασχόληση, καθώς και από την εκπαίδευση στην εργασία, για το σύνολο του εργατικού δυναμικού. Η ικανότητα των ατόμων να προβαίνουν στις απαραίτητες μεταβάσεις σε διαφορετικά στάδια της ζωής τους και η διαθεσιμότητα των πλαισίων και των μηχανισμών στήριξης για να μπορέσουν να το πράξουν θα καθορίσουν την κοινωνία στην οποία ζούμε και την οικονομική μας ευημερία. Η ΕΟΚΕ προτείνει τη διεξαγωγή συζητήσεων με ολιστικό τρόπο όσον αφορά τα πλαίσια και τους μηχανισμούς στήριξης για την υποβοήθηση αυτών των μεταβάσεων.

3.7 Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις επίσης διαμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο ζούμε και εργαζόμαστε. Η προορατική χάραξη πολιτικής, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο, μπορεί και πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχει η ψηφιοποίηση, αποφεύγοντας συγχρόνως τις ενδεχόμενες παγίδες της ή μετριάζοντας τις επιπτώσεις τους⁽²²⁾. Στις συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο η ψηφιοποίηση, μαζί με συχνές αναφορές στην ανάγκη για τις απαραίτητες επενδύσεις στην εκπαίδευση και την υποδομή⁽²³⁾, αναγνωρίστηκε ευρέως ως μία από τις κύριες προκλήσεις που θα πρέπει να αντικατοπτρίζονται στον πυλώνα⁽²⁴⁾. Ως εκ τούτου, πρέπει να αξιολογηθεί προσεκτικά ο αντίκτυπος αυτών των εξελίξεων στην αγορά και τα πρότυπα εργασίας, στην οικονομία, στα συστήματα φορολογίας και κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και στις ελάχιστες αποδοχές διαβίωσης⁽²⁵⁾.

3.8 Το ψηφιακό θεματολόγιο και η πρωτοβουλία για την ψηφιακή ενιαία αγορά θα πρέπει να συνδεθούν με μια νέα συνολική προσέγγιση για το μέλλον της εργασίας. Η προσέγγιση αυτή θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις οικονομικές, εργασιακές και κοινωνικές προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένου του στόχου της παροχής των απαραίτητων δεξιοτήτων και ισότιμων όρων ανταγωνισμού. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι αυτό μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα, σύμφωνα με τις Συνθήκες, μέσω μιας προσέγγισης που βασίζεται στα δικαιώματα στο κατάλληλο επίπεδο και στηρίζει την πρόσβαση, μεταξύ άλλων, στην εκπαίδευση και την κοινωνική προστασία, καθώς και μέσω της βελτίωσης του συντονισμού της ΕΕ σε βασικούς τομείς όπου δεν έχει νομοθετική αρμοδιότητα.

3.9 Όπως έχει ήδη τονίσει η ΕΟΚΕ, «η συνεργασία αποτελεί βασικό στοιχείο»⁽²⁶⁾ για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της ψηφιοποίησης. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ απευθύνεται, ιδίως, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το ευρωπαϊκό επίπεδο διακυβέρνησης στο σύνολό του, στις εθνικές κυβερνήσεις, τους κοινωνικούς εταίρους και την ευρύτερη κοινωνία των πολιτών στο σύνολό της. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο ΟΟΣΑ και η ΔΟΕ να εργαστούν από κοινού με τους κοινωνικούς εταίρους σε όλα τα κατάλληλα επίπεδα, καθώς και με οργανώσεις της ευρύτερης κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου να αναπτύξουν τις κατάλληλες διατάξεις για αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας και την προστασία που απαιτείται ώστε να ληφθούν υπόψη οι νέες μορφές εργασίας (όπως η εργασία σε απευθείας σύνδεση, η «οικονομία της περιστασιακής απασχόλησης» (*gig economy*) και η οικονομία του διαμοιρασμού)⁽²⁷⁾.

3.10 Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην αύξηση των επιπέδων απασχόλησης των νέων. Όπως έχει ήδη αναφερθεί σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ, πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων στο πλαίσιο εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων⁽²⁸⁾. Τα λειτουργικά προγράμματα μαθητείας και άλλες ποιοτικές μορφές συστημάτων μάθησης στην εργασία μπορούν να βοηθήσουν τους νέους να πραγματοποιήσουν μια ομαλότερη μετάβαση από το σχολείο στην απασχόληση⁽²⁹⁾. Η ΕΟΚΕ έχει υποστηρίξει την ιδέα της θέσπισης συστημάτων εγγύησης των νέων στα κράτη μέλη που θα χρηματοδοτούνται μέσω ειδικού Ταμείου σχετικού με την πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων στο πλαίσιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου και επικροτεί τη δημιουργία του⁽³⁰⁾.

3.11 Ο ρόλος του κοινωνικού διαλόγου τονίστηκε σε πολλές από τις συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο⁽³¹⁾. Η ΕΟΚΕ εκφράζει ανησυχία όσον αφορά το γεγονός ότι υπάρχουν πολλές χώρες χωρίς επαρκή κοινωνικό διάλογο⁽³²⁾, καθώς και χώρες/τομείς όπου οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι δεν εκπροσωπούνται στον κοινωνικό διάλογο και δεν αποτελούν μέρος των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη⁽³³⁾, όπως και η ανάγκη προώθησης μιας λύσης προσανατολισμένης προς την κατεύθυνση του κοινωνικού διαλόγου που θα συμβάλλει θετικά στην προστασία των εργαζομένων και την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις θα πρέπει να προωθηθούν σε όλα τα κατάλληλα επίπεδα· για την παρακολούθησή τους, η ΕΟΚΕ συνιστά τη συλλογή δεδομένων σχετικά με την κάλυψη των συλλογικών διαπραγματεύσεων σε όλη την Ευρώπη, μέσω δεικτών στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, και με τον πλήρη σεβασμό των εθνικών πρακτικών και των συστημάτων εργασιακών σχέσεων.

⁽²²⁾ ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 161.

⁽²³⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στην Αυστρία, τη Βουλγαρία, την Τσεχική Δημοκρατία, την Κροατία, τη Δανία, τη Γερμανία, τη Φινλανδία, την Ουγγαρία, το Λουξεμβούργο, την Πολωνία, τη Σλοβακία, την Ισπανία.

⁽²⁴⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Ρουμανία, για παράδειγμα.

⁽²⁵⁾ ΕΕ C 303 της 19.8.2016, σ. 54.

⁽²⁶⁾ ΕΕ C 389 της 21.10.2016, σ. 50.

⁽²⁷⁾ Βλ. υποσημείωση 25.

⁽²⁸⁾ ΕΕ C 161 της 6.6.2013, σ. 67.

⁽²⁹⁾ ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 57.

⁽³⁰⁾ Βλ. υποσημείωση 28.

⁽³¹⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στην Κύπρο, την Εσθονία, τη Φινλανδία, την Ουγγαρία, την Ιρλανδία, τη Λετονία, τη Ρουμανία, τη Σλοβενία και τη Σλοβακία.

⁽³²⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Ουγγαρία, για παράδειγμα.

⁽³³⁾ Βλ. υποσημείωση 25.

3.12 Η τεχνολογική πρόοδος δημιουργεί νέες ευκαιρίες απασχόλησης, όμως ταυτόχρονα κάποιες θέσεις εργασίας θα εξαφανιστούν. Ο βαθμός στον οποίο θα συμβεί αυτό είναι αμφιλεγόμενος και οι πρόσφατες μελέτες προόγνωσης διαφέρουν ⁽³⁴⁾.

3.13 Σε κάθε περίπτωση, οι επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό πρέπει να είναι στο επίκεντρο κάθε μελλοντικής στρατηγικής για την εργασία. Το επίπεδο των ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ιδίως των ψηφιακών δεξιοτήτων, θα είναι καθοριστικής σημασίας για την παροχή εφοδίων στους πολίτες και τους εργαζόμενους για το μέλλον. Η εισαγωγή της «Εγγύησης Δεξιοτήτων» ⁽³⁵⁾, με την υποστήριξη των αναγκαίων επενδύσεων, θα μπορούσε να παρέχει το πλαίσιο που θα δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες να αποκτούν τις απαραίτητες δεξιότητες, σε όλη τη ζωή τους. Θεμέλιο για αυτό θα είναι η πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς για όλους τους πολίτες της ΕΕ, η οποία θα περιλαμβάνει την επαγγελματική εκπαίδευση, τη διά βίου μάθηση, καθώς και ευκαιρίες για επανεκπαίδευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων.

3.14 Οι τεχνολογικές μεταβολές μπορούν να ενισχύσουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων, έχουν όμως και τη δυνατότητα να επιταχύνουν τη διαδικασία της υποβάθμισης των δεξιοτήτων των εργαζομένων σε πολλά επαγγέλματα. Εκτός από τους εκπαιδευτικούς φορείς, οι επιχειρήσεις, η συνεργασία με τα συνδικάτα, το CEDEFOP και οι κυβερνήσεις πρέπει επίσης να διαδραματίσουν τον ρόλο τους στη διασφάλιση της ανάπτυξης ικανοτήτων και δεξιοτήτων που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις στον μεταβαλλόμενο κόσμο της εργασίας ⁽³⁶⁾, μεταξύ άλλων με την αύξηση της ανταπόκρισης των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στις μεταβαλλόμενες ανάγκες σε δεξιότητες. Αυτό πρέπει να γίνει με συνεκτικό τρόπο. Η ανάπτυξη ικανοτήτων απαιτεί χρόνο και χρειάζεται επαρκείς πόρους, ενώ απαιτείται επειγόντως μεγαλύτερη και αποτελεσματικότερη επένδυση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. Πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι διαφορετικές επιπτώσεις/αποτελέσματα που έχουν τα συστήματα εκπαίδευσης και πρόνοιας στις ευρωπαϊκές χώρες και περιοχές.

3.15 Νέες μορφές εργασίας αναπτύσσονται με τέτοια ταχύτητα ώστε οι συμβατικές ρυθμίσεις να μην προλαβαίνουν να τις ακολουθήσουν και για τον λόγο αυτό πρέπει να εξεταστεί το νομικό τους καθεστώς. Η ΕΟΚΕ έχει ζητήσει επειγόντως διευκρινίσεις σχετικά με το καθεστώς των μεσαζόντων της αγοράς εργασίας και των πλατφορμών επιγραμμικής σύνδεσης, καθώς και τη διενέργεια έρευνας σχετικά με το εργασιακό καθεστώς των εργαζομένων βάσει του μοντέλου του πληθοπορισμού και άλλων νέων μορφών εργασίας και εργασιακών σχέσεων. Απαιτούνται επίσης κατευθυντήριες γραμμές για τη διευκρίνιση τυχόν ασαφειών σχετικά με το καθεστώς απασχόλησης ως προς τη φορολογία και την κοινωνική ασφάλιση ⁽³⁷⁾. Γενικός στόχος πρέπει να είναι η εγγύηση δίκαιων συνθηκών εργασίας για όλους με στόχο να εξασφαλιστεί ότι όλοι οι εργαζόμενοι καλύπτονται από τα θεμελιώδη πρότυπα εργασίας και επαρκή κοινωνική προστασία.

3.16 Οι κοινωνικοί εταίροι, ιδίως, είναι στο επίκεντρο όταν πρόκειται για την προώθηση της υπό διαπραγμάτευση ευελιξίας και σταθερότητας της εργασίας σε όλα τα κατάλληλα επίπεδα, όμως αυτό απαιτεί δέσμευση των κυβερνήσεων και της διακυβέρνησης ευρωπαϊκού επιπέδου, επιπρόσθετα με τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κυβερνήσεων και των κοινωνικών εταίρων. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη δηλώσει ότι η ΕΕ και τα κράτη μέλη, σε διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους, θα πρέπει να εξετάσουν στρατηγικές για την προσαρμογή του πεδίου εφαρμογής των κοινωνικών και εργασιακών προτύπων, έτσι ώστε να αντανακλούν τις συνθήκες ενός ψηφιοποιημένου εργασιακού περιβάλλοντος ⁽³⁸⁾.

3.17 Η «οικονομία του διαμοιρασμού» (*sharing economy*) και τα άλλα νέα πρότυπα απασχόλησης δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ως μέσο για την αποφυγή αξιοπρεπών μισθών ή την εκπλήρωση φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων ⁽³⁹⁾. Η ΕΟΚΕ έχει επίσης προτείνει ήδη η ΕΕ να εξετάσει τρόπους με τους οποίους θα ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη των πλατφορμών της ΕΕ κατά τρόπο ώστε η αξία που δημιουργείται να παραμένει στις τοπικές οικονομίες ⁽⁴⁰⁾.

3.18 Τα θέματα της σύγκλισης των μισθών και της θέσπισης κατώτατων μισθών στα κράτη μέλη τέθηκαν από τους συμμετέχοντες σε ορισμένες από τις συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο ⁽⁴¹⁾. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες προς την κατεύθυνση αυτή. Η μελέτη της ΔΟΕ με θέμα την Οικοδόμηση κοινωνικού πυλώνα για την ευρωπαϊκή σύγκλιση ⁽⁴²⁾ αποτελεί χρήσιμο σημείο αναφοράς. Τονίζει ότι μια σειρά από δείκτες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη σύγκριση των ελάχιστων επιπέδων των μισθών, οι οποίοι λαμβάνουν υπόψη τις εθνικές συνθήκες, με δημοφιλέστερο τον λόγο του ελάχιστου προς τον διάμεσο (ή μέσο) μισθό. Επιπλέον, αναφέρει ότι η υιοθέτηση μιας κοινής προσέγγισης για τις πολιτικές ελάχιστου μισθού

⁽³⁴⁾ Βλ., π.χ., Frey and Osborne 2013 «The Future of employment: How susceptible are jobs to computerisation» (Το μέλλον της εργασίας: Πόσο κινδυνεύουν οι θέσεις εργασίας από τη μηχανοργάνωση), και Breughel 2014 «The computerization of work» (Η μηχανοργάνωση της εργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο).

⁽³⁵⁾ Στις 21 και 22 Νοεμβρίου 2016, το Συμβούλιο κατέληξε σε πολιτική συμφωνία για την υιοθέτηση σύστασης όσον αφορά τις «Διαδρομές Αναβάθμισης των Δεξιοτήτων: Νέες Ευκαιρίες για Ενηλίκους» (πρώην «Εγγύηση Δεξιοτήτων»).

⁽³⁶⁾ Βλ. υποσημείωση 25.

⁽³⁷⁾ Βλ. υποσημείωση 25.

⁽³⁸⁾ Βλ. υποσημείωση 22.

⁽³⁹⁾ Βλ. υποσημείωση 22.

⁽⁴⁰⁾ Βλ. υποσημείωση 22.

⁽⁴¹⁾ Απευθύνεται σε χώρες της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης, όπως η Βουλγαρία, η Τσεχική Δημοκρατία, η Σλοβακία αλλά και η Γαλλία.

⁽⁴²⁾ Μελέτες για ανάπτυξη με ισοτιμία. Η οικοδόμηση ενός κοινωνικού πυλώνα για την ευρωπαϊκή σύγκλιση, Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, 2016.

σε επίπεδο ΕΕ θα μπορούσε να συμβάλει στον περιορισμό της έκτασης της φτώχειας στη διευρυμένη Ένωση και να περιορίσει το ποσοστό των ατόμων με χαμηλή αμοιβή μέσα σε εθνικά πλαίσια. Προτείνει ότι αφετηρία θα μπορούσε να είναι μια τριμερής ανάλυση σε εθνικό επίπεδο της ελάχιστης κάλυψης, επιπέδου και συμμόρφωσης των μισθών, όπως αναφέρεται στα μέσα της ΔΟΕ. Η μελέτη της ΔΟΕ αναφέρει επίσης ότι τα ευρήματα μιας σειράς μελετών υπογραμμίζουν τη σημασία μιας ισορροπημένης προσέγγισης —όπως τονίζεται στη σύμβαση αριθ. 131— σε σχέση με τα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό του επιπέδου του κατώτατου μισθού τα οποία, όσο αυτό είναι δυνατό και σκόπιμο σε σχέση με τις εθνικές πρακτικές και συνθήκες, περιλαμβάνουν: α) τις ανάγκες των εργαζομένων και των οικογενειών τους, λαμβάνοντας υπόψη το γενικό επίπεδο των μισθών στη χώρα, το κόστος ζωής, τις παροχές κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και το σχετικό βιοτικό επίπεδο άλλων κοινωνικών ομάδων, και β) τους οικονομικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων της οικονομικής ανάπτυξης, τα επίπεδα της παραγωγικότητας και τη σκοπιμότητα της επίτευξης και της διατήρησης ενός υψηλού επιπέδου απασχόλησης. Χρειάζονται περαιτέρω συζητήσεις για τα θέματα αυτά και θα πρέπει να πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο της ανάπτυξης του κοινωνικού πυλώνα. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η βασική αρμοδιότητα και η αυτονομία των εθνικών κοινωνικών εταίρων όσον αφορά τις διαδικασίες καθορισμού των μισθών πρέπει να γίνονται πλήρως σεβαστές, σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές. Η ανάγκη να γίνονται σεβαστές η κατανομή των αρμοδιοτήτων και η αρχή της επικουρικότητας, καθώς και ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων στον καθορισμό του ύψους των κατώτατων μισθών⁽⁴³⁾, αναφέρθηκαν επίσης σε ορισμένες συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο. Συνολικά, η ΕΟΚΕ έχει ήδη δηλώσει ότι δεν έχει επέλθει σύγκλιση μεταξύ των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ, παρά τις προσδοκίες μιας ενδογενούς βέλτιστης νομισματικής ζώνης⁽⁴⁴⁾.

3.19 Σε ορισμένες συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο αναγνωρίστηκε ότι οι δημογραφικές αλλαγές⁽⁴⁵⁾ και τα μεταβαλλόμενα πρότυπα στην κοινωνία είναι επιπλέον παράγοντες που επηρεάζουν βαθύτατα τον κόσμο της εργασίας. Οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας (ΕΠΑΕ) πρέπει να είναι αποτελεσματικές και στοχευμένες, ώστε να επιτευχθούν καλά αποτελέσματα για την απασχόληση. Σε μία χώρα συζητήθηκε η εστίαση στη δυνατότητα συμμετοχής ιδιωτικών φορέων για τη βελτίωση της ενεργού βοήθειας όσον αφορά άτομα που αναζητούν εργασία⁽⁴⁶⁾. Οι πολιτικές για την απασχόληση και την αγορά εργασίας στην Ευρώπη πρέπει να συνεχίσουν να εφαρμόζουν συγκεκριμένα μέτρα με σκοπό τόσο την εφαρμογή στην πράξη της αρχής της αποφυγής διακρίσεων στην εργασία όσο και την κατοχύρωση της ισότητας μεταξύ όλων των ομάδων εργαζομένων⁽⁴⁷⁾.

3.20 Η ισότητα των φύλων αποτελεί κεντρικό στοιχείο της διασφάλισης δίκαιων συνθηκών εργασίας για όλους. Εκτός από την ύπαρξη περισσότερων γυναικών στην αγορά εργασίας, η γήρανση του πληθυσμού και η παράταση του επαγγελματικού βίου είναι πιθανόν να επιφέρουν αυξημένες ευθύνες παροχής φροντίδας σε όλη τη διάρκεια της ζωής. Η ευελιξία στην εργασία, ο χρόνος εργασίας και ο βιώσιμος συνδυασμός του επαγγελματικού με τον οικογενειακό βίο θα είναι όλο και μεγαλύτερης σημασίας για όλους τους εργαζόμενους. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη επισημάνει ότι η συμφιλώση των ευθυνών της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής χρειάζεται συντονισμό σε ένα ευρύ φάσμα τομέων, όπως η παροχή φροντίδας, η γονική άδεια και οι φιλικόι προς την οικογένεια χώροι εργασίας⁽⁴⁸⁾. Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση να εισαχθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση μεταξύ νομοθετικών και μη νομοθετικών μέτρων στο κατάλληλο επίπεδο για την προώθηση της εξισορρόπησης μεταξύ εργασίας και ζωής στα κράτη μέλη. Είναι σημαντικό επαρκείς επενδύσεις να στοχεύουν σε προσβάσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες φροντίδας. Αυτό θα συμβάλει στην αύξηση της συμμετοχής στην εργασία συνολικά, ιδίως μεταξύ των γυναικών, και μάλιστα σε βάση πλήρους απασχόλησης.

3.21 Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην ένταξη στην αγορά εργασίας των ευάλωτων τομέων της κοινωνίας και των μειονοτήτων. Η οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική κατάσταση των Ρομά δεν βελτιώνεται στα περισσότερα κράτη μέλη και, όπως αναφέρεται σε έκθεση της ΕΟΚΕ, η στρατηγική για τους Ρομά θα πρέπει να περιλαμβάνεται σταθερά στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο⁽⁴⁹⁾.

3.22 Τα βιώσιμα συνταξιοδοτικά συστήματα είναι καθοριστικής σημασίας αν ληφθεί υπόψη η γήρανση των ευρωπαϊκών κοινωνιών. Η Επιτροπή έχει δηλώσει ότι η αύξηση της ηλικίας συνταξιοδότησης σύμφωνα με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής, σε συνδυασμό με τις προσπάθειες για την προώθηση της ενεργού γήρανσης, όχι μόνο επιτρέπει την ουσιαστική μείωση των δαπανών για συντάξεις, αλλά και επιτρέπει την επίτευξη υψηλότερων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ έχει επικρίνει στο παρελθόν την πρόταση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία η ηλικία συνταξιοδότησης να αναπροσαρμόζεται ανάλογα με την αύξηση του προσδόκιμου ζωής και πρότεινε αντ' αυτού μέτρα που φέρνουν την πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης πιο κοντά στη νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης⁽⁵⁰⁾. Όπως αναφέρει η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας, ο περιορισμός της ανεργίας και η ενθάρρυνση μεγαλύτερης παραμονής στην αγορά εργασίας σήμερα, μεταξύ άλλων μέσω της αύξησης της συμμετοχής στην αγορά εργασίας των γυναικών, θα είναι καίριας σημασίας για τη μελλοντική βιωσιμότητα και την επάρκεια των συνταξιοδοτικών

⁽⁴³⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Φινλανδία και τη Δανία, για παράδειγμα.

⁽⁴⁴⁾ Μεταβαλλόμενες οικονομίες στην παγκόσμια σκηνή, συνέπειες για την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ (ενημερωτική έκθεση).

⁽⁴⁵⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο, στη Φινλανδία, τη Σλοβενία, τη Μάλτα, την Ιρλανδία, την Πολωνία, την Εσθονία, για παράδειγμα.

⁽⁴⁶⁾ Συζήτηση σε εθνικό επίπεδο στην Τσεχική Δημοκρατία.

⁽⁴⁷⁾ Βλ. υποσημείωση 18.

⁽⁴⁸⁾ ΕΕ C 341 της 21.11.2013, σ. 6.

⁽⁴⁹⁾ Έκθεση της ΕΟΚΕ με τίτλο «Βελτίωση της ένταξης της κοινότητας των Ρομά μέσω πρωτοβουλιών της κοινωνίας των πολιτών» (2014).

⁽⁵⁰⁾ ΕΕ C 299 της 4.10.2012, σ. 115· ΕΕ C 332 της 8.10.2015, σ. 68.

παροχών⁽⁵¹⁾. Για παράδειγμα, ένας ευρωπαϊκός δείκτης συγκριτικής βιωσιμότητας και επάρκειας των συντάξεων θα ήταν ένα χρήσιμο σημείο αναφοράς για την υποστήριξη των προσπάθειών των κρατών μελών να μεταρρυθμίσουν τα συνταξιοδοτικά τους συστήματα και να μειώσουν τη φτώχεια.

3.23 Ο στόχος τού να κάνουμε τους ανθρώπους να εργάζονται περισσότερο πρέπει να συνοδεύεται από μια διά βίου προσέγγιση που να περιλαμβάνει καλές συνθήκες εργασίας, μεταξύ άλλων, πολιτικές υγείας και ασφάλειας και σχετικές με τον χρόνο εργασίας, καθώς και ενθάρρυνση των πολιτών ώστε να επιδιώκουν ευκαιρίες διά βίου μάθησης. Η παράταση της επαγγελματικής σταδιοδρομίας μέχρι την ηλικία συνταξιοδότησης, με αξιοπρεπές εισόδημα κατά τη διάρκεια των ετών εργασίας και με αποτέλεσμα μια αξιοπρεπή σύνταξη, καθώς και οι πολιτικές που καθιστούν δυνατή την ομαλή μετάβαση προς τη συνταξιοδότηση για τους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας, αποτελούν επίσης προαπαιτούμενο: η εξέλιξη του τρόπου με τον οποίο εργαζόμαστε αποτελεί επίσης βασικό παράγοντα για το θέμα αυτό.

3.24 Τα πρότυπα της κοινωνικής ασφάλισης στην ΕΕ διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό, ανάλογα με τα διάφορα συστήματα και τις παραδόσεις. Η ΕΟΚΕ έχει υποστηρίξει τη θέσπιση σαφέστερων στρατηγικών προτεραιοτήτων της ΕΕ στην κοινωνική πολιτική και την επεξεργασία γενικών αρχών κοινωνικής πολιτικής στο πλαίσιο ενός σταθερού προγράμματος εργασιών. Η ΕΟΚΕ αναφέρθηκε επίσης στην ανάγκη για ένα υποχρεωτικό ελάχιστο επίπεδο κοινωνικής προστασίας⁽⁵²⁾ και προτείνει να οριστούν πρότυπα υψηλού επιπέδου, σε κατάλληλα επίπεδα, λαμβάνοντας παράλληλα δόντως υπόψη τόσο τη βιωσιμότητα όσο και την επάρκεια των απαιτήσεων. Απαιτείται καλύτερη ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για ένα πιο περιεκτικό δίκτυο κοινωνικής ασφάλειας για όλους όσοι ζουν νόμιμα στην ΕΕ. Στο πλαίσιο των προκλήσεων της εργασίας 4.0 και της έλευσης νέων μορφών απασχόλησης και ημιαπασχόλησης, είναι απαραίτητο να προβληματιστούμε και να αποφασίσουμε τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη μπορούν να μεταρρυθμίσουν τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης τους ώστε να μετατρέψουν την ασφάλιση ανεργίας σε ασφάλιση απασχόλησης χωρίς αποκλεισμούς που μπορεί να λειτουργήσει ως μια μελλοντική ζώνη ασφαλείας, αλλά και να διευκολύνουν την απασχόληση και την αξιοπρεπή εργασία. Είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η εργασία αποτελεί πιο ελκυστική επιλογή από την εξάρτηση από τα επιδόματα, δημιουργώντας τα σωστά κίνητρα ώστε οι πολίτες να ζουν καλύτερα ως εργαζόμενοι, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ασφάλεια εισοδήματος για όσους δεν βρίσκουν εργασία. Η συγκριτική αξιολόγηση σε αυτόν τον τομέα θα μπορούσε να επιφέρει προστιθέμενη αξία για τα κράτη μέλη να βελτιώσουν, εφόσον απαιτείται, τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας, τη διάρκεια και τα επίπεδα των παροχών.

3.25 Ήδη από το 2009, η ΕΟΚΕ τόνισε ότι η Ευρώπη πρέπει να ανακτήσει την ηγετική της θέση στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας. Υπογράμμισε ότι οι επιδόσεις στον επιστημονικό και τεχνικό τομέα, καθώς και η εφαρμογή τους σε μια ανταγωνιστική παγκοσμιοποιημένη οικονομία, θα διασφαλίσουν ότι η Ευρώπη έχει μέλλον στην παγκόσμια βιομηχανική αρένα. Επιπλέον, τόνισε ότι το ανοικτό στην πρόοδο κοινωνικό κλίμα αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την καινοτομία⁽⁵³⁾. Η δημιουργική επιχειρηματικότητα που οδηγεί σε ευκαιρίες απασχόλησης διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση ενός φιλικού προς την καινοτομία περιβάλλοντος. Η κοινωνία των πολιτών έχει να διαδραματίσει καίριο ρόλο στη διαδικασία αυτή.

3.26 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι υπάρχει σύνδεση μεταξύ της ικανότητας για καινοτομία στον χώρο εργασίας και της συμμετοχής των εργαζομένων. Επιπλέον, η «χρηστή» και «βιώσιμη» εταιρική διακυβέρνηση πρέπει να βασίζεται στις νομικές δομές οι οποίες έχουν αποδείξει την αξία τους στην εσωτερική αγορά και σε πρακτικές συμμετοχής των εργαζομένων μέσω της ενημέρωσης, της διαβούλευσης και, κατά περίπτωση, της συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων⁽⁵⁴⁾. Οι διατάξεις για την υποχρεωτική συμμετοχή των εργαζομένων θα πρέπει να ενοποιηθούν και να εφαρμόζονται καθολικά στο δίκαιο της ΕΕ, βάσει των προτύπων που έχουν ήδη επιτευχθεί⁽⁵⁵⁾.

3.27 Η αλλαγή του κλίματος παρουσιάζει σημαντικές περιβαλλοντικές και κοινωνικές προκλήσεις για την Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο. Το μέλλον της εργασίας θα διαμορφωθεί επίσης από την επείγουσα ανάγκη μετασχηματισμού των οικονομιών, των βιομηχανιών και των θέσεων εργασίας μας για την προστασία του πλανήτη. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την επικύρωση της συμφωνίας του Παρισιού από την ΕΕ. Έχει ήδη ζητήσει στο παρελθόν την οικοδόμηση συνασπισμού μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και των υποεθνικών αρχών για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων της COP21⁽⁵⁶⁾. Η εκπλήρωση των δεσμεύσεων αυτών πρέπει να συνάδει με τις δεσμεύσεις της ΕΕ για τον περιορισμό της φτώχειας. Η στήριξη της δίκαιης μετάβασης, της αξιοπρεπούς εργασίας και της απασχολησιμότητας θα απαιτήσει επενδύσεις σε πόρους για τη στήριξη των κοινοτήτων και των εργαζομένων σε τομείς που έχουν ήδη επηρεαστεί από την εν λόγω μετάβαση, καθώς και να υπάρξει πρόβλεψη και να διευκολυνθεί η μελλοντική αναδιάρθρωση και μετάβαση σε μια πιο πράσινη και πιο βιώσιμη οικονομία. Το Επενδυτικό Πρόγραμμα για την Ευρώπη πρέπει να στηρίζει σχέδια σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της COP21.

⁽⁵¹⁾ Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας, δείκτης επιδόσεων κοινωνικής προστασίας (ΔΕΚΠ) — Έκθεση σχετικά με τις βασικές κοινωνικές προκλήσεις και τα κύρια μηνύματα της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας, 12606/16.

⁽⁵²⁾ ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 40.

⁽⁵³⁾ Έγγραφο θέσης της ΕΟΚΕ για την έρευνα και την καινοτομία στην ΕΕ (EESC-13-19-EN).

⁽⁵⁴⁾ ΕΕ C 161 της 6.6.2013, σ. 35.

⁽⁵⁵⁾ Βλ. υποσημείωση 54.

⁽⁵⁶⁾ ΕΕ C 389 της 21.10.2016, σ. 20.

4. Η ανάγκη για κοινωνικές επενδύσεις

4.1 Τόσο οι κοινωνικές όσο και οι οικονομικές ανισορροπίες αποτελούν απειλή για την ΕΕ. Υπονομεύουν την κοινωνική συνοχή και την πολιτική αξιοπιστία, και παρεμποδίζουν την οικονομική πρόοδο. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη διατυπώσει τις απόψεις της σχετικά με την ανάγκη να δοθεί προτεραιότητα στην καταπολέμηση της φτώχειας και να καταστεί ο αγώνας κατά της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού ένα από τα σημαντικότερα συστατικά του πυλώνα ⁽⁵⁷⁾.

4.2 Αν και αναγνωρίζει ότι η μείωση της φτώχειας είναι κατά κύριο λόγο στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, η ΕΟΚΕ καλεί επίσης το Συμβούλιο της ΕΕ να επαναλάβει τη δέσμευση στον στόχο για μείωση της φτώχειας της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», ακολουθώντας ταυτόχρονα μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση. Αυτό σημαίνει ότι η μείωση της φτώχειας πρέπει να αντιμετωπίζεται συστηματικά μέσω της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και ότι η στρατηγική «Ευρώπη 2020» θα πρέπει να συνδέεται με το θεματολόγιο με ορίζοντα το 2030 ⁽⁵⁸⁾. Η οικονομική ανάπτυξη και η ανταγωνιστικότητα είναι απαραίτητες, ως εκ τούτου είναι σημαντική μια μακροοικονομική πολιτική που να συμβάλλει στη δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας για τη μείωση των ανισοτήτων και της φτώχειας.

4.3 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη δηλώσει ότι όσο περισσότερο διαρκεί η υφιστάμενη πολιτική εξοικονόμησης, που επιδιώκει πρωτίστως τη μείωση των δαπανών χωρίς επαρκή μέτρα για τη δημιουργία ανάπτυξης, κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης, διαφαίνεται ολοένα και περισσότερο ότι οι αυξανόμενες κοινωνικές ανισότητες θέτουν σε κίνδυνο την οικονομική ολοκλήρωση και την ευημερία της Ευρώπης ⁽⁵⁹⁾. Η ΕΟΚΕ ζητεί να καταβληθούν νέες προσπάθειες για την προώθηση της έννοιας της κοινωνικής επένδυσης σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής ⁽⁶⁰⁾. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω ο τρόπος σύνδεσης του Σχεδίου Juncker 2 με τους στόχους της δέσμης κοινωνικών επενδύσεων. Επιπλέον, έχει ζητήσει την υιοθέτηση ευρωπαϊκού συμφώνου κοινωνικών επενδύσεων ⁽⁶¹⁾, το οποίο θα στηρίζει τις κοινωνικές μεταρρυθμίσεις και τις κοινωνικές επενδύσεις και θα συμβάλλει στην επίτευξη ανανεωμένης οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής σύγκλισης.

4.4 Η ΕΟΚΕ επικρότησε τη δέσμη κοινωνικών επενδύσεων της Επιτροπής, η οποία φαίνεται να σηματοδοτεί μια χαρακτηριστική στροφή προς την ενίσχυση της έμφασης στην κοινωνική επένδυση, που δεν θεωρείται ως κόστος αλλά ως επένδυση στο δυναμικό ανάπτυξης και απασχόλησης της Ευρώπης ⁽⁶²⁾. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι δεν έχουν καταβληθεί περισσότερες προσπάθειες για την αποτελεσματική υλοποίηση των στόχων αυτών. Η κοινωνική επένδυση προσφέρει οικονομικές και κοινωνικές αποδόσεις με την πάροδο του χρόνου όσον αφορά την αύξηση της απασχόλησης ή των εισοδημάτων από εργασία, τη βελτίωση της υγείας, τη μείωση της ανεργίας, τη βελτίωση της εκπαίδευσης, τη μείωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού κ.λπ. Επίσης, βελτιώνει την ευημερία και την ευζωία των ατόμων, τονώνοντας παράλληλα την οικονομία με τη διασφάλιση πιο ειδικευμένου εργατικού δυναμικού και υψηλότερης παραγωγικότητας και απασχόλησης. Η επένδυση αυτή, ειδικά όταν ενισχύει την ανάπτυξη, θα συμβάλει στην ενίσχυση των δεξιοτήτων και των προσόντων των ατόμων, θα βελτιώσει τις ευκαιρίες στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας, αλλά και θα συμβάλει στην τόνωση της οικονομίας, βοηθώντας την ΕΕ να εξέλθει από την κρίση ισχυρότερη και πιο ανταγωνιστική. Επιπλέον, θα διασφαλίσει αποδοτικότερες και αποτελεσματικότερες δημόσιες δαπάνες, με αποτέλεσμα την εξοικονόμηση για τους δημόσιους προϋπολογισμούς μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα.

4.5 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκφράσει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι ο σημαντικός ρόλος της κοινωνικής οικονομίας, των κοινωνικών επιχειρήσεων, της κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων για την υλοποίηση της δέσμης κοινωνικών επενδύσεων αναγνωρίζεται ρητά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ⁽⁶³⁾.

4.6 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκφράσει την άποψη ότι η θέσπιση ενός ευρωπαϊκού ελάχιστου εισοδήματος δυνάμει μιας οδηγίας-πλαίσου θα συμβάλει στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, θα διασφαλίσει την οικονομική και εδαφική συνοχή, θα προστατεύσει τα θεμελιώδη δικαιώματα του ατόμου, θα εγγυηθεί την ισορροπία μεταξύ των οικονομικών και κοινωνικών στόχων και θα διανεμεί δίκαια τον πλούτο και το εισόδημα. Επαναλαμβάνει την έκκλησή της προς την Επιτροπή να εξετάσει τις δυνατότητες χρηματοδότησης για ένα ευρωπαϊκό ελάχιστο εισόδημα και τη σύσταση σχετικού ταμείου ⁽⁶⁴⁾.

4.7 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την άποψη ότι τα βιώσιμα, αποδοτικά και αποτελεσματικά συστήματα κοινωνικής πρόνοιας είναι υψίστης σημασίας για όλες τις κοινωνίες στην ΕΕ. Είναι ζωτικής σημασίας μέσα για τη διατήρηση της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, της αλληλεγγύης, της σταθερότητας στην κοινωνία, καθώς και της υποστήριξης της οικονομικής ανάπτυξης. Τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας έχουν επίσης σημαντικό ρόλο ως αυτόματοι σταθεροποιητές, όπως διαπιστώθηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης. Αναγνωρίζοντας ότι η απόφαση σχετικά με τη δομή και το περιεχόμενο των κοινωνικών πολιτικών έγκειται κατά κύριο λόγο στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, οι εθνικές και κοινοτικές πρωτοβουλίες θα πρέπει να αποσκοπούν στη βελτίωση της

⁽⁵⁷⁾ ΕΕ C 133 της 14.4.2016, σ. 9.

⁽⁵⁸⁾ Βλ. υποσημείωση 57.

⁽⁵⁹⁾ ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 33.

⁽⁶⁰⁾ Συμβολή της ΕΟΚΕ στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2017, 14 Ιουλίου 2016.

⁽⁶¹⁾ ΕΕ C 271 της 19.9.2013, σ. 1.

⁽⁶²⁾ ΕΕ C 271 της 19.9.2013, σ. 91.

⁽⁶³⁾ Βλ. υποσημείωση 62.

⁽⁶⁴⁾ ΕΕ C 170 της 05.06.2014, σ. 23 (η γνωμοδότηση αυτή δεν έλαβε την υποστήριξη της Ομάδας Εργοδοτών, βλ. www.eesc.europa.eu/resources/docs/statement-minimum-income.pdf).

αποτελεσματικότητας και στην ενίσχυση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας που καλύπτουν την κοινωνική ασφάλιση, την κοινωνική πρόνοια και τις κοινωνικές υπηρεσίες, την υγειονομική περίθαλψη και την παροχή στέγης ⁽⁶⁵⁾. Όπως αναφέρεται από το Συμβούλιο και την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για τη βελτίωση της απόδοσης των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και τη διασφάλιση παροχής καλύτερων κοινωνικών αποτελεσμάτων, μεγιστοποιώντας παράλληλα τον θετικό αντίκτυπο της απασχόλησης και της ανάπτυξης ⁽⁶⁶⁾.

4.8 Οι εθνικοί φορείς κοινωνικής πρόνοιας και οι δημόσιες αρχές φέρουν την ευθύνη για τη διασφάλιση καθολικών, ποιοτικών, οικονομικά προσιτών και προσβάσιμων κοινωνικών υπηρεσιών. Το κράτος πρέπει να πιστοποιεί, να επενδύει και να επιβλέπει την πρόσβαση στην παροχή των υπηρεσιών αυτών, οι οποίες μπορεί να παρέχονται από δημόσιες αρχές, μη κερδοσκοπικού ή κερδοσκοπικού χαρακτήρα φορείς, όπως συμβαίνει ήδη σε πολλές χώρες της ΕΕ. Οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως οι κοινωνικοί εταίροι, οι κοινωνικές επιχειρήσεις και τα ταμεία αλληλασφάλισης, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Ο ρόλος αυτός επεκτείνεται στην εκπόνηση, την υλοποίηση, την παροχή και την επιτήρηση της κοινωνικής ασφάλισης, της ασφάλισης υγείας και των συστημάτων κοινωνικής πρόνοιας. Επιπλέον, η στενότερη συνεργασία μεταξύ όλων των φορέων μπορεί να συμβάλει στην αποτελεσματικότερη και καλύτερη χρήση των δημόσιων πόρων για την υλοποίηση των κοινωνικών πολιτικών. Στην εν λόγω συνεργασία περιλαμβάνεται επίσης η δυνατότητα χρήσης εταιρικών σχέσεων μεταξύ δημόσιων αρχών και ιδιωτικών φορέων, με παράλληλο σεβασμό των χαρακτηριστικών των εθνικών συστημάτων.

4.9 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι απαιτείται εκτενέστερος και πιο διαφανής διάλογος μεταξύ των σχετικών φορέων ώστε τα συστήματα κοινωνικής προστασίας να μετασχηματιστούν και να καταστούν περισσότερο βιώσιμα όσον αφορά την ιεράρχηση των πόρων σε αποτελεσματικές, αποδοτικές και σχετικές δημόσιες επενδύσεις, με πλήρη σεβασμό και με στόχο την προαγωγή των κοινωνικών δικαιωμάτων, και ιδίως των θεμελιωδών αρχών των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης των κρατών μελών.

4.10 Η μετάβαση προς την Εργασία 4.0 θα πρέπει να συνοδεύεται από την παράλληλη μετάβαση προς την Πρόνοια 4.0. Η κρίση, η αργή ανάπτυξη και το υψηλό επίπεδο ανεργίας, αλλά και ο συνδυασμός της αυξανόμενης γήρανσης του πληθυσμού και της συρρίκνωσης του εργατικού δυναμικού, θέτουν σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα και την επάρκεια των συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Παράλληλα, κοινωνικές υπηρεσίες ζητούνται ολοένα και περισσότερο, ιδίως ως αποτέλεσμα της γήρανσης του πληθυσμού, όμως οι πόροι για την κάλυψη της ζήτησης αυτής είναι περιορισμένοι. Είναι επομένως απαραίτητες μεταρρυθμίσεις ώστε να τεθούν σε εφαρμογή αποτελεσματικά και οικονομικά αποδοτικά συστήματα κοινωνικής προστασίας, κοινωνικές πολιτικές και υπηρεσίες. Ο πυλώνας πρέπει όχι μόνο να ανταποκρίνεται στη σύλληψη των μετασχηματισμών που συμβαίνουν στον κόσμο της εργασίας, αλλά θα πρέπει επίσης να στοχεύει στη στήριξη των κρατών μελών κατά την παροχή κατάλληλων λύσεων για την αντιμετώπιση των σημαντικών αλλαγών που σημειώνονται όσον αφορά τα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας, τις κοινωνικές πολιτικές και τις υπηρεσίες. Βασικοί στόχοι πρέπει να είναι η διασφάλιση της ποιότητας, της βιωσιμότητας, της προσβασιμότητας, της οικονομικής προσιτότητας και της επάρκειάς τους για όλους όσοι εξαρτώνται από αυτές, μέσω των κατάλληλων ρυθμιστικών πλαισίων και πολιτικών.

4.11 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει επίσης ότι η συνεχής πίεση στους κρατικούς προϋπολογισμούς, οι δημογραφικές και κοινωνικές αλλαγές, καθώς και οι αναδυόμενες νέες κοινωνικές προκλήσεις, έχουν δημιουργήσει σε πολλά κράτη μέλη νέες και καινοτόμες μορφές οργάνωσης για τη χρηματοδότηση και την προσφορά παροχών και υπηρεσιών. Το φαινόμενο αυτό, που ονομάζεται κοινωνική καινοτομία, καθοδηγείται από την ανάγκη για την αντιμετώπιση ανικανοποίητων κοινωνικών αναγκών. Είναι συμπληρωματικό της παραδοσιακής παροχής κοινωνικής πρόνοιας από το κράτος με την κινητοποίηση διαφόρων κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων και οικονομικών πόρων σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές. Ωστόσο, δεν πρέπει να αντικαθιστά την ευθύνη και τον ρόλο του κράτους και των διαφόρων δημόσιων συνιστωσών του στη διασφάλιση καθολικής πρόσβασης σε ποιοτικές, οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και προσβάσιμες υπηρεσίες για τους κατοίκους της ΕΕ σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές. Η κοινωνική καινοτομία δημιουργεί κοινωνικό κεφάλαιο και ενισχύει τον ρόλο των τοπικών κοινωνιών. Συνιστάται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι σημαντικά εργαλεία όπως οι δημόσιες συμβάσεις και τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία χρησιμοποιούνται αποτελεσματικά για τη στήριξη της κοινωνικής καινοτομίας και των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας.

4.12 Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένως υπογραμμίσει τον ιδιαίτερο και σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η κοινωνική οικονομία, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιχειρήσεων, στην παροχή οικονομικών και κοινωνικών λύσεων ⁽⁶⁷⁾. Ο τομέας αποτελεί βασικό στοιχείο του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου και συμβάλλει άμεσα στην κοινωνική και οικονομική συνοχή και αλλαγή με σκοπό τη δικαιότερη κατανομή του εισοδήματος και του πλούτου και την ενεργό συμμετοχή στα κοινά. Πιο πρόσφατα, η ΕΟΚΕ ζήτησε την εκπόνηση σχεδίου δράσης της ΕΕ για την κοινωνική οικονομία ⁽⁶⁸⁾.

⁽⁶⁵⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Ισπανία, για παράδειγμα.

⁽⁶⁶⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2015 με θέμα «Κοινωνική διακυβέρνηση για μια Ευρώπη χωρίς αποκλεισμούς» (έγγραφο 14129/15 του Συμβουλίου) και Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας, δείκτης επιδόσεων κοινωνικής προστασίας (ΔΕΚΠ) — Έκθεση σχετικά με τις βασικές κοινωνικές προκλήσεις και τα κύρια μηνύματα της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας (έγγραφο 12606/16 του Συμβουλίου).

⁽⁶⁷⁾ Βλέπε για παράδειγμα ΕΕ C 117 της 26.4.2000, σ. 52· ΕΕ C 318 της 23.12.2009, σ. 22· ΕΕ C 229 της 31.7.2012, σ. 44· ΕΕ C 458 της 19.12.2014, σ. 14.. Έργο για την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα. Ο σημαντικός ρόλος της κοινωνικής οικονομίας εξετάστηκε επίσης σε διάφορες συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Βουλγαρία, την Εσθονία, την Ιταλία, τη Λιθουανία, την Πορτογαλία, την Ισπανία, για παράδειγμα.

⁽⁶⁸⁾ Συμβολή της ΕΟΚΕ στο πρόγραμμα εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2017, 15 Ιουνίου 2016.

4.13 Σε γενικές γραμμές, και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΕ, ο πυλώνας πρέπει να στοχεύει στην παροχή κοινού πλαισίου αναφοράς για τη συγκριτική αξιολόγηση και την παρακολούθηση του απαραίτητου εθνικού νομικού και πολιτικού πλαισίου για τη διασφάλιση του δικαιώματος σε καλής ποιότητας παροχές, ιδίως επιδομάτων κοινωνικής προστασίας⁽⁶⁹⁾, συμπεριλαμβανομένης της διαθεσιμότητας, της οικονομικής προσιτότητας και της προσβασιμότητας των κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και της βιωσιμότητας και της αποτελεσματικότητας. Αυτό θα πρέπει να ισχύει σε όλους τους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης⁽⁷⁰⁾ καθώς και σε όλες τις άλλες υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας.

4.14 Στο ίδιο πνεύμα, ο πυλώνας θα πρέπει να αποσκοπεί στη δημιουργία των απαραίτητων κινήτρων ώστε τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν τη δυνατότητα μεταφοράς των δικαιωμάτων που αποκτώνται σύμφωνα με τα σχετικά εθνικά κριτήρια, εξασφαλίζοντας έτσι την ελεύθερη κυκλοφορία. Η εν λόγω διαβεβαίωση θα μπορούσε να επιτρέψει μια πιο προσαρμοσμένη υποστήριξη για κάθε άτομο ώστε να οργανώσει την επαγγελματική και ιδιωτική του ζωή. Θα παράσχει περισσότερο αξιόπιστα και ευέλικτα μέσα για την προσαρμογή του κύκλου ζωής του κάθε πολίτη της ΕΕ, ιδίως επιτρέποντας την ομαλή μετάβαση κατά την είσοδο, στη διάρκεια και κατά την έξοδο από την αγορά εργασίας.

4.15 Επιπλέον, ο πυλώνας θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για τον καθορισμό σημείων αναφοράς σχετικά με την παροχή βασικών υπηρεσιών. Θα πρέπει να αναπτυχθούν στρατηγικές υλοποίησης από τα κράτη μέλη, λαμβάνοντας υπόψη την ειδική κοινωνικοοικονομική και δημοσιονομική κατάσταση της κάθε χώρας. Τα σημεία αναφοράς δεν πρέπει να περιορίζονται στη διαθεσιμότητα υπηρεσιών και θα πρέπει να καθοδηγούν την εφαρμογή των βασικών αρχών που κατοχυρώνονται στο πρωτόκολλο 26 (καθολική πρόσβαση, ποιότητα, ασφάλεια, οικονομική προσιτότητα, ίση μεταχείριση και προώθηση των δικαιωμάτων των χρηστών). Το εθελοντικό ευρωπαϊκό πλαίσιο ποιότητας για τις κοινωνικές υπηρεσίες και το ευρωπαϊκό πλαίσιο ποιότητας για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως σημείο αναφοράς για την ανάπτυξη των κριτηρίων αξιολόγησης.

4.16 Η αρχή της ισότητας των ευκαιριών για όλους κατοχυρώνεται στις ευρωπαϊκές Συνθήκες και πρέπει να αντικατοπτρίζεται πλήρως και επαρκώς σε έναν περιεκτικό κοινωνικό πυλώνα. Καθώς το κεκτημένο της ΕΕ προβλέπει ήδη ένα κοινό σύνολο ελάχιστων προτύπων για τους εργαζόμενους σε όλη την Ευρώπη, αυτά θα πρέπει βεβαίως να εφαρμόζονται. Η ισότητα και η μη διάκριση πρέπει να διασφαλίζονται για άνδρες και γυναίκες, καθώς και για όλες τις ομάδες της κοινωνίας μας, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, των ΛΟΑΔΜ, όσων ατόμων ανήκουν σε εθνοτικές μειονότητες και γενικά όσων πέφτουν θύματα διακρίσεων.

4.17 Η επίτευξη υψηλότερων επιπέδων συμμετοχής στην απασχόληση διαφορετικών ομάδων στην Ευρώπη είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση της γήρανσης του πληθυσμού και της συρρίκνωσης του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας. Πρόσδοος απαιτείται επίσης στην προώθηση της ισότητας και της μη διάκρισης σε άλλες πτυχές της ζωής, πέρα από την εργασία, όπως στην πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, στην εκπαίδευση, τη στέγαση και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Στο πλαίσιο αυτό, ευελπιστούμε ότι θα δρομολογηθούν γρήγορα εκ νέου οι συζητήσεις για μια οδηγία της ΕΕ για την ίση μεταχείριση όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες.

5. Αποτελέσματα από τις συζητήσεις με την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών

5.1 Η ΕΟΚΕ διοργάνωσε συζητήσεις με την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών σε όλα τα κράτη μέλη μεταξύ 2 Σεπτεμβρίου και 2 Νοεμβρίου 2016. Οι συζητήσεις συντονίζονταν από τρία μέλη της ΕΟΚΕ («τριάδες») από την εκάστοτε χώρα, συχνά σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (15 συζητήσεις) ή το εθνικό Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (7 συζητήσεις). Οι συμμετέχοντες προέρχονταν από ένα ευρύ φάσμα εργοδοτικών οργανώσεων, συνδικάτων και άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και, λιγότερο συχνά, από τον ακαδημαϊκό χώρο. Συνολικά, σχεδόν 1 800 εκπρόσωποι οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών συμμετείχαν στις 28 συζητήσεις.

5.2 Στην πλειοψηφία των συζητήσεων ως βάση για την ανταλλαγή απόψεων χρησιμοποιήθηκε μια σειρά από καίρια ερωτήματα. Οι συζητήσεις κάλυψαν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, γεγονός που αντικατοπτρίζει τα διαφορετικά εθνικά συστήματα, τις προτεραιότητες και τις περιστάσεις. Μετά από τις συζητήσεις, οι συντονιστικές τριάδες εκπόνησαν εθνικές εκθέσεις οι οποίες, στις περισσότερες περιπτώσεις, περιλάμβαναν συμπεράσματα ή/και συστάσεις. Οι ερωτήσεις καθοδήγησης είχαν ως εξής:

- 1) Ποιες θεωρείτε ότι είναι οι πλέον επείγουσες οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις στην Ευρώπη και στη χώρα σας; Τι χρειάζεται για την αντιμετώπισή τους;
- 2) Πιστεύετε ότι χρειάζεται ένας πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων και, εάν ναι, πώς πρέπει να διαμορφωθεί ώστε να αντιμετωπίζει τις κύριες κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις στην Ευρώπη και στη χώρα σας;

⁽⁶⁹⁾ Μεταξύ άλλων σε περιπτώσεις αναπηρίας, μακροχρόνιας φροντίδας, φροντίδας παιδιών.

⁽⁷⁰⁾ Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και αποζημιώσεις λόγω ασθένειας, επίδομα ανεργίας, επίδομα γήρατος, επίδομα σε περίπτωση εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών νόσων, οικογενειακό επίδομα, επίδομα μητρότητας, επίδομα αναπηρίας, επίδομα επιζώντων.

- 3) Πώς θα μπορούσε μια ανανεωμένη στρατηγική για την αγορά εργασίας να ικανοποιήσει τις ανάγκες των επιχειρήσεων, των εργαζομένων και των αιτούντων εργασία για την ευελιξία και την ασφάλεια; Πώς θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη σημαντικά ζητήματα όπως η νέα πραγματικότητα των ολοένα και περισσότερο ψηφιοποιημένων οικονομιών και αγορών εργασίας, η πρόκληση της γήρανσης του πληθυσμού, καθώς και η ανάγκη να διευκολυνθούν οι μετακινήσεις στην αγορά εργασίας;
- 4) Πώς μπορεί να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και οι διαθέσιμοι πόροι να χορηγούνται κατά προτεραιότητα σε αποτελεσματικές, σχετικές και απαραίτητες κοινωνικές επενδύσεις και υπηρεσίες; Ποιος είναι ο ρόλος των διαφόρων φορέων;
- 5) Με ποιο τρόπο θα μπορούσε ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων να στηρίζει θετικά την οικονομική και κοινωνική σύγκλιση σε ολόκληρη την Ευρώπη;
- 6) Τι χρειάζεται για την προώθηση και τη στήριξη κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς στην Ευρώπη;

5.3 Τα συμπεράσματα/οι συστάσεις των εκθέσεων των χωρών μελών των τριάδων αποκάλυψαν μια σειρά από κοινά θέματα/ζητήματα που τέθηκαν κατά τις διάφορες συζητήσεις. Αυτά συνοψίζονται στο παρόν τμήμα της γνωμοδότησης.

5.3.1 Σε σχέση με το πεδίο εφαρμογής και τη μορφή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων:

- Σε 18 κράτη μέλη, τα συμπεράσματα/οι συστάσεις δείχνουν ότι η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών, ή τμήματά της, υποστηρίζει την πρωτοβουλία για τη δρομολόγηση του ΕΠΚΔ (CY, DE, EE, EL, ES, FI, FR, IE, IT, LT, LV, MT, PL, PT, RO, SE, SI, SK). Σε 12 κράτη μέλη (DE, EE, ES, FI, HR, HU, IE, IT, LU, MT, PT, SK) αναφέρθηκε ότι οι στόχοι, το πεδίο εφαρμογής ή/και το περιεχόμενο του πυλώνα θα πρέπει να διευκρινιστούν περαιτέρω.
- Στα συμπεράσματα 13 κρατών μελών τονίστηκε η αλληλεξάρτηση μεταξύ των οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών (BG, CY, CZ, DE, ES, FI, HR, IE, IT, RO, SE, SI, UK). Επιπλέον, σε εννέα κράτη μέλη (DE, DK, EE, EL, ES, FI, MT, RO, SE) τονίστηκε η σημασία της ανάπτυξης και σε πέντε περιπτώσεις, της ανταγωνιστικότητας (EE, ES, FI, DK, MT, SE).
- Στα συμπεράσματα 12 κρατών μελών αναφέρεται ότι ο ΕΠΚΔ πρέπει να ισχύει για το σύνολο της ΕΕ (BG, DE, CZ, EE, ES, FI, HR, HU, IT, PL, SK, SE).
- Σε εννέα κράτη μέλη, τα συμπεράσματα αναφέρονταν είτε στην υλοποίηση/εκτέλεση του ΕΠΚΔ είτε στην υλοποίηση/εκτέλεση του υφιστάμενου κεκτημένου και των πολιτικών (BG, DK, EE, HR, IE, LV, LT, PL, SE). Σε πέντε από αυτά (BG, HR, IE, LV, LT) αναφέρθηκε συγκεκριμένα ότι ο πυλώνας θα πρέπει να συμπεριληφθεί στην άσκηση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.
- Στα συμπεράσματα οκτώ χωρών (DE, EL, ES, FI, HU, PT, SK, RO) τονίστηκε η ανάγκη για την προώθηση της κοινωνικής συνοχής και την καταπολέμηση της αυξανόμενης φτώχειας, των ανισοτήτων και του αποκλεισμού.
- Σε επτά κράτη μέλη (BE, CZ, DE, DK, FI, HR, SE) δόθηκε προσοχή στην ανάγκη σεβασμού της αρχής της επικουρικότητας. Σε αυτό το πλαίσιο, τρία σκανδιναβικά κράτη μέλη (FI, SE, DK) υπερασπίστηκαν την εθνική αρμοδιότητα των συλλογικών διαπραγματεύσεων και τρία κράτη μέλη την κατανομή των αρμοδιοτήτων (FI, SE, BE).
- Το ζήτημα της σύγκλισης (μεταξύ άλλων της σύγκλισης προς τα άνω, της σύγκλισης των κοινωνικών πολιτικών ή/και της σύγκλισης μεταξύ των κρατών μελών εν γένει) αναφέρθηκε σε οκτώ κράτη μέλη (BG, DE, FR, HR, HU, IT, PT, SK).
- Στα συμπεράσματα/συστάσεις έξι κρατών μελών αναφέρεται η ανάγκη για επενδύσεις, είτε δημόσιες, ιδιωτικές ή/και κοινωνικές (CZ, EL, ES, HR, IE, SI).

5.3.2 Βασικά θέματα που τέθηκαν στα συμπεράσματα/συστάσεις και συνδέονται με το προκαταρκτικό περίγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον ΕΠΚΔ:

- Ο κρίσιμος ρόλος του κοινωνικού διαλόγου αναφέρθηκε στα συμπεράσματα/συστάσεις 11 κρατών μελών (CY, EE, ES, FI, HU, HR, IE, LV, RO, SI, SK).
- Σε επτά κράτη μέλη (CY, EE, FI, IE, LV, RO, SI) τονίστηκε η σημασία του διαλόγου των πολιτών (αν και το θέμα αυτό δεν συμπεριλαμβάνονταν στην προκαταρκτική σκιαγράφηση της Επιτροπής για τον ΕΠΚΔ).

- Στα συμπεράσματα έξι κρατών μελών (CY, DK, HR, HU, PL, SI) υπογραμμίστηκε η ανάγκη προσαρμογής στις αλλαγές, κυρίως λόγω της ψηφιοποίησης.
- Η αναγκαιότητα να ληφθούν υπόψη οι προκλήσεις και οι αλλαγές που προκύπτουν από τις δημογραφικές εξελίξεις επισημαίνεται στα συμπεράσματα τριών χωρών (BG, CY, SI).
- Ζητήματα όπως οι ολοκληρωμένες κοινωνικές παροχές και υπηρεσίες, η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και τα επιδόματα ασθένειας, οι συντάξεις, τα επιδόματα ανεργίας, το ελάχιστο εισόδημα και η πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες (τα οποία συγκαταλέγονται μεταξύ των 20 αρχών που αναφέρονται στην προκαταρκτική σκιαγράφηση της Επιτροπής για τον ΕΠΚΔ), καθώς και η κοινωνική ασφάλεια, τα κοινωνικά πρότυπα και η βιωσιμότητα της κοινωνικής προστασίας ήταν τα θέματα που αναφέρονταν συχνότερα στα συμπεράσματα/συστάσεις. Ένα ή περισσότερα από τα θέματα αυτά αναφέρονταν στα συμπεράσματα 22 κρατών μελών (BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EL, FI, FR, HR, HU, IT, LT, LU, LV, MT, PT, RO, SE, SI, SK, UK).
- Η απασχόληση, η δημιουργία θέσεων εργασίας και η καταπολέμηση της ανεργίας (συμπεριλαμβανομένης της ανεργίας των νέων) αναφέρονταν στα συμπεράσματα/συστάσεις επτά χωρών (BE, CZ, EL, ES, FI, HR, RO).
- Σε 11 κράτη μέλη (BE, BG, CY, CZ, DE, DK, FI, FR, HR, HU, SI) τα συμπεράσματα επικεντρώθηκαν στην εκπαίδευση και τις δεξιότητες (μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της ψηφιοποίησης της αγοράς εργασίας).
- Στα συμπεράσματα 10 κρατών μελών (BE, CY, CZ, DK, FI, HR, HU, MT, RO, UK) τονίστηκε η ανάγκη να διασφαλιστεί η συμμετοχή στην αγορά εργασίας υπό-εκπροσωπούμενων ή περιθωριοποιημένων ομάδων και σε επτά από αυτά (BE, DE, DK, FI, HU, MT, UK) αναφέρθηκε η ισότητα των φύλων στο πλαίσιο αυτό.
- Σε οκτώ κράτη μέλη (CZ, CY, DK, FI, FR, HR, RO, SE) αναφέρθηκαν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα θέματα: η ανάγκη για σταθερότητα της απασχόλησης, οι μεταβάσεις, η αξιοπρεπής εργασία ή/και η κοινωνική ασφάλιση, μερικές φορές, επίσης, σε συνδυασμό με την ψηφιοποίηση της αγοράς εργασίας.
- Σε τρία κράτη μέλη (DK, FI, SI) τα συμπεράσματα αναφέρονταν, αντίστοιχα, στο γεγονός ότι η έννοια της «ευελιξίας με ασφάλεια» θα συμβάλει σε ένα βιώσιμο για το μέλλον κοινωνικό μοντέλο της Ευρώπης, στην ανάγκη για ισορροπία μεταξύ ευελιξίας και ασφάλειας και στο ότι θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικές ανάγκες για ευέλικτη εργασία.

5.4 Τα συμπεράσματα/οι συστάσεις αποκάλυψαν επίσης ότι το κύριο σημείο διαφωνίας ήταν εάν ο ΕΠΚΔ θα πρέπει να προβλέπει νομοθετικά μέτρα. Οι συμμετέχοντες εντός και μεταξύ των χωρών διαφώνησαν ως προς το θέμα, με τους εκπροσώπους των εργοδοτών (γενικά) να μην υποστηρίζουν την ιδέα περαιτέρω νομοθεσίας και τους εκπροσώπους των συνδικαλιστικών οργανώσεων (γενικά) να ασπάζονται την αντίθετη άποψη.

6. Διακυβέρνηση

6.1.1 Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων χρειάζεται πολύ περισσότερη σαφήνεια σχετικά με το περιεχόμενο, τις διαδικασίες, τις συγκεκριμένες πρωτοβουλίες για την εφαρμογή, τη χρηματοδότηση και την παρακολούθησή του, αλλά και σαφήνεια σχετικά με τον ρόλο των διαφόρων παραγόντων. Το ζήτημα της διακυβέρνησης είναι υψίστης σημασίας, με σεβασμό προς ό,τι προβλέπεται στις Συνθήκες, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της επικουρικότητας. Οι πολίτες έχουν δικαίωμα να γνωρίζουν ποιος είναι υπεύθυνος και υπόλογος για κάθε απόφαση.

6.1.2 Όσο για τους αρμόδιους φορείς και τον ρόλο τους, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι σε θέματα αγοράς εργασίας κύριος φορέας για τη βελτίωση της προόδου της πολιτικής προς την κατεύθυνση ευρέως αποδεκτών στόχων είναι η εταιρική σχέση μεταξύ δημόσιων αρχών και κοινωνικών εταίρων σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Στον τομέα της κοινωνικής προστασίας, καίριο ρόλο διαδραματίζουν οι κυβερνήσεις, οι δημόσιες/περιφερειακές/τοπικές αρχές και οι διάφοροι εθνικοί φορείς που ασχολούνται με την οργάνωση της κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και οι φορείς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Επιπλέον, και οι κοινωνικοί εταίροι έχουν συχνά ρόλο και ευθύνες όσον αφορά την εκπόνηση και την εφαρμογή συστημάτων κοινωνικής προστασίας, αλλά και όσον αφορά τις κοινωνικές υπηρεσίες. Άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως οι κοινωνικοί φορείς, ενδέχεται να διαθέτουν εμπειρία, ιδίως στην κοινωνική πρόνοια, και μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο και να παράσχουν δίκτυα ασφαλείας για ένα περιθωριοποιημένο τμήμα του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας.

6.1.3 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι ο πυλώνας μπορεί να γίνει ένα θετικό σχέδιο για την Ευρώπη και για όλους, μόνον όμως εάν τα αποτελέσματά του είναι ορατά. Στην παρούσα εποχή της κρίσης, ο πυλώνας μπορεί να είναι μια καλή ευκαιρία να αποδειχθεί ότι το ευρωπαϊκό επίπεδο εξακολουθεί να είναι ικανό να παράσχει την κατάλληλη, κατά περίπτωση, απάντηση στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι απλοί άνθρωποι, σεβόμενο ταυτόχρονα πλήρως την κατανομή των αρμοδιοτήτων και την αρχή της επικουρικής. Ειδικότερα, ο πυλώνας θα πρέπει να χρησιμεύσει στην προώθηση της ευημερίας των ατόμων σύμφωνα με την υποχρέωση της Συνθήκης, μεταξύ άλλων, για «άκρως ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, και υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος» (άρθρο 3 ΣΕΕ). Επιπλέον, ο πυλώνας θα πρέπει να συμβάλει στην καλύτερη λειτουργία των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ ανησυχεί για την έλλειψη σαφήνειας του πυλώνα σε σχέση με το πεδίο εφαρμογής του. Η ΕΟΚΕ φοβάται ότι αυτό μπορεί να δημιουργήσει ακόμη μεγαλύτερη αβεβαιότητα και απογοήτευση με την καλλιέργεια προσδοκιών που δεν θα ικανοποιηθούν ή δεν θα μπορούν να ικανοποιηθούν⁽⁷¹⁾.

6.2 Κοινωνικά δικαιώματα για όλους

6.2.1 Η Επιτροπή προτείνει ο πυλώνας να εφαρμοστεί για πρώτη φορά στη ζώνη του ευρώ, καθώς έχει ήδη ξεκινήσει η διαδικασία για περαιτέρω ολοκλήρωση και ενοποίηση με στόχο την ενίσχυση της σύγκλισης. Ωστόσο, οι κοινωνικές διατάξεις των συνθηκών της ΕΕ⁽⁷²⁾ καλύπτουν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Με βάση τα όσα αναφέρθηκαν σε πολυάριθμες συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο, η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι ο πυλώνας θα πρέπει να ισχύει και στα 28 κράτη μέλη της ΕΕ.

6.2.2 Σε προηγούμενη γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ έχει επισημάνει ότι οι κοινωνικά βιώσιμες μακροοικονομικές πολιτικές αποτελούν προϋπόθεση για την ενίσχυση της οικονομικής ανάκαμψης και τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής. Επίσης, μια καλύτερη θεώρηση της οικονομικής πραγματικότητας αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επίτευξη παραγωγικής απασχόλησης και καλά χαραγμένων κοινωνικών πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο, με δίκαιο τρόπο μεταξύ των γενεών. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την έμφαση που δίδεται στη χρήση ευελιξίας κατά την εφαρμογή των κανόνων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, βάσει της οποίας η Επιτροπή θα συνεκτιμά ορισμένες δημόσιες επενδύσεις κατά τον υπολογισμό του ελλείμματος, αλλά θεωρεί ότι πρόκειται για περιορισμένο και επί μέρους μέτρο⁽⁷³⁾.

6.3 Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο

6.3.1 Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και τα Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων –που ισχύουν εξίσου και για χώρες εκτός ζώνης του ευρώ– θα πρέπει να γίνουν το κύριο μέσο για την υλοποίηση και παρακολούθηση του πυλώνα. Ωστόσο, με δεδομένους τους πρόσθετους μηχανισμούς μακροοικονομικής παρακολούθησης που υφίστανται στο εσωτερικό του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τις χώρες της ζώνης του ευρώ, είναι πιθανόν αυτές να μπορούν να αναπτύξουν επιπλέον σχετικά σημεία αναφοράς για την υποστήριξη των εθνικών μεταρρυθμίσεων. Η σύνδεση μεταξύ του πυλώνα και του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου αναφέρθηκε σε μια σειρά συζητήσεων σε εθνικό επίπεδο⁽⁷⁴⁾.

6.3.2 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι ορισμένοι από τους στόχους οικονομικής πολιτικής της οικονομικής διακυβέρνησης των τελευταίων ετών θα πρέπει να ευθυγραμμιστούν περισσότερο με τους στόχους της κοινωνικής πολιτικής της ΕΕ σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ⁽⁷⁵⁾. Όλα τα μέτρα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου —σύμφωνα με την ορίζοντα κοινωνική ρήτρα⁽⁷⁶⁾— πρέπει να υπόκεινται σε εκτίμηση κοινωνικών επιπτώσεων. Αυτά τα αποτελέσματα θα πρέπει να δημοσιοποιούνται και να συζητούνται σε εθνικό και σε ευρωπαϊκό επίπεδο⁽⁷⁷⁾.

6.3.3 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη δηλώσει ότι κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, οι στόχοι για την απασχόληση και οι κοινωνικοί στόχοι θα πρέπει να εξετάζονται επί ίσοις όροις με τις μακροοικονομικές εκτιμήσεις στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο⁽⁷⁸⁾. Έχει επίσης συστήσει να υπάρχουν συγκρίσιμοι και κοινοί δείκτες, π.χ. σχετικά με τη φτώχεια και την ανισότητα, καθώς και υποχρεωτική αξιολόγηση των κοινωνικών επιπτώσεων όλων των μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων που προτείνονται από τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ) και τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις (ΑΧΣ)⁽⁷⁹⁾.

6.3.4 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για την επανεξισορρόπηση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι υφιστάμενοι πίνακες των βασικών δεικτών απασχόλησης και των κοινωνικών δεικτών στη διαμόρφωση των ΑΧΣ.

⁽⁷¹⁾ Η έλλειψη σαφήνειας αυξήθηκε σε πολλά κράτη μέλη, με ορισμένα τμήματα της κοινωνίας των πολιτών να εκφράζουν την ανησυχία ότι θα μπορούσε να λειτουργήσει ως μπουρραγκ. Εάν οι προσδοκίες που δημιουργήθηκαν αλλά τελικά δεν ικανοποιηθούν, αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε ακόμη μεγαλύτερη δυσπιστία και απογοήτευση.

⁽⁷²⁾ Άρθρο 3 της ΣΕΕ, άρθρο 9 της ΣΛΕΕ, τίτλος X της ΣΛΕΕ και Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

⁽⁷³⁾ ΕΕ C 268 της 14.08. 2015, σ. 33.

⁽⁷⁴⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στην Αυστρία, τη Βουλγαρία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες και τη Ρουμανία.

⁽⁷⁵⁾ Βλ. υποσημείωση 59.

⁽⁷⁶⁾ Άρθρο 9 της ΣΛΕΕ.

⁽⁷⁷⁾ Βλ. υποσημείωση 57.

⁽⁷⁸⁾ Βλ. υποσημείωση 61.

⁽⁷⁹⁾ Βλ. υποσημείωση 57.

6.3.5 Ο στόχος που έχει μεγαλύτερη σύγκλιση προς τη βελτίωση της εργασίας και των συνθηκών διαβίωσης θα πρέπει να διευκολυνθεί με συγκεκριμένους στόχους, λαμβάνοντας υπόψη τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και τους στόχους για τη βιώσιμη ανάπτυξη και καθοδηγώντας τον συντονισμό των οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης.

6.4 Οικονομική και Κοινωνική Διακυβέρνηση

6.4.1 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί ιδιαίτερα για τη σταθερότητα της ΕΕ, διότι οι απαραίτητες μεταρρυθμίσεις —με ή χωρίς τροποποίηση των Συνθηκών— γίνονται πάντα μόνο την τελευταία στιγμή και υπό έντονη πίεση. Αυτό που χρειάζεται είναι να ενισχυθεί για άλλη μια φορά η κοινωνική, πολιτική και οικονομική συνοχή της ΕΕ και να συνεχιστεί η εφαρμογή μιας συνεκτικής οικονομικής και νομισματικής ολοκλήρωσης που θα αποτελέσει βάση για την εύρυθμη λειτουργία της ΟΝΕ. Είναι επομένως αναπόφευκτη η διεξαγωγή σοβαρής συζήτησης για μια στέρεη αρχιτεκτονική της ΟΝΕ, η οποία θα συμπεριλαμβάνει συμφωνία για τους οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους, καθώς και για τη διακυβέρνηση ⁽⁸⁰⁾.

6.4.2 Πρέπει να εφαρμοστεί η κοινωνική, πολιτική και οικονομική συνοχή ώστε να ενισχυθεί η ικανότητα απορρόφησης κραδασμών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στις αποκλίσεις των οικονομιών της ΟΝΕ και ότι πρέπει να πραγματοποιηθούν ισορροπημένες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις εν λόγω χώρες με βάση τις ανάγκες που επιτάσσει μια νομισματική ένωση σε συνδυασμό με τις εθνικές απαιτήσεις, για την εξασφάλιση της αναγκαίας σύγκλισης.

6.4.3 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη προτείνει τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε να σχεδιαστεί καλύτερα η ΟΝΕ και έχει υποβάλει προτάσεις για την ανάπτυξη του δημοκρατικού και κοινωνικού σχεδιασμού της το συντομότερο δυνατό στο πλαίσιο της κοινοτικής μεθόδου. Έτσι θα ενισχυθεί η δημοκρατική ανθεκτικότητα και θα πληρούνται οι κοινωνικές υποχρεώσεις που απορρέουν από τις Συνθήκες ⁽⁸¹⁾.

6.4.4 Η οικονομικά υγιής ΟΝΕ είναι καίριας σημασίας. Όπως αναφέρθηκε κατά το παρελθόν από την ΕΟΚΕ, στο πλαίσιο αυτό, οι κυβερνήσεις των κρατών μελών έχουν σημαντική ευθύνη για την περαιτέρω ανάπτυξη μιας δημοκρατικής και κοινωνικής ΟΝΕ. Το ίδιο ισχύει και για τους κοινωνικούς εταίρους, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για τους οποίους η ΟΝΕ συνιστά το γενικό πλαίσιο κάτω από το οποίο εξελίσσονται τα διαφορετικά συστήματα διαμόρφωσης των μισθών και οργάνωσης της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής πολιτικής. Ως οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες, διαδραματίζουν βασικό ρόλο αναφορικά με την τήρηση του κοινού στόχου της σταθερότητας της ΟΝΕ ⁽⁸²⁾. Η ενίσχυση της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της διακυβέρνησης της ΟΝΕ. Οι απόψεις τους σχετικά με τον τρόπο οργάνωσης της αγοράς εργασίας και της κοινωνικής πολιτικής θα πρέπει επίσης να εξεταστούν ως μέρος των συζητήσεων σχετικά με το μέλλον της ΟΝΕ ⁽⁸³⁾. Ο ενισχυμένος και δομημένος διάλογος με την κοινωνία των πολιτών θα βοηθούσε επίσης στη βελτίωση της δημοκρατικής ανθεκτικότητας και της διακυβέρνησης.

6.4.5 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η αντιμετώπιση των χρόνιων ανισορροπιών, καθώς και η οικοδόμηση εμπιστοσύνης σε όλη την Ευρώπη, απαιτούν αποτελεσματικότερη και πιο δημοκρατική οικονομική διακυβέρνηση, ιδίως στη ζώνη του ευρώ ⁽⁸⁴⁾.

6.5 Εφαρμογή και επιβεβαίωση του υφιστάμενου κοινωνικού κεκτημένου

6.5.1 Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων θα πρέπει να αποσκοπεί στο να συμβάλει στην αποτελεσματική εφαρμογή του ισχύοντος νομικού κοινωνικού κεκτημένου που κατοχυρώνεται στην πρωτογενή και δευτερογενή νομοθεσία της ΕΕ σε σχέση με την απασχόληση και τα κοινωνικά δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης κυρίως της κοινωνικής προστασίας και της αποτελεσματικής εποπτείας από την επιθεώρηση εργασίας, μεταξύ άλλων, καθώς και του δικαιώματος ουσιαστικής προσφυγής και πρόσβασης στη δικαιοσύνη. Πρέπει να τηρούνται πλήρως οι διεθνείς νομικά δεσμευτικές πηγές δικαίου που έχουν επικυρωθεί από τα κράτη μέλη για τους πολίτες της ΕΕ.

6.5.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο πυλώνας προβλέπει την ευκαιρία επαναβεβαίωσης του υφιστάμενου κοινωνικού κεκτημένου. Επιπλέον, η διαδικασία ανάπτυξης του πυλώνα δίνει επίσης τη δυνατότητα αξιολόγησης του τι λειτουργεί και τι όχι, τι λείπει και τι πρέπει να βελτιωθεί στην προσέγγιση της ΕΕ και των κρατών μελών, έτσι ώστε να προωθηθεί μια ανανεωμένη κοινωνική και οικονομική σύγκλιση, η βιώσιμη ανάπτυξη και η δημιουργία απασχόλησης στην ΕΕ.

⁽⁸⁰⁾ Βλ. υποσημείωση 59.

⁽⁸¹⁾ ΕΕ C 332 της 8.10.2015, σ. 8 και ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 33.

⁽⁸²⁾ Βλ. υποσημείωση 59.

⁽⁸³⁾ Βλέπε για παράδειγμα την σε βάθος ανάλυση για την απασχόληση.

⁽⁸⁴⁾ ΕΕ C 332 της 8.10.2015, σ. 8.

6.6 Πόροι για την κοινωνική σταθεροποίηση της Ευρώπης

6.6.1 Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων και τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία έχουν σχεδιαστεί ώστε να διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία θέσεων εργασίας και ανάπτυξης και στην προώθηση της εδαφικής και κοινωνικής συνοχής. Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι είναι απαραίτητη μια αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη χρήση αυτών των κονδυλίων και ότι θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στη μακροπρόθεσμη επένδυση της ΕΕ σε υψηλής ποιότητας κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες, μεταξύ άλλων μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, καθώς και να συνδυαστεί με την εφαρμογή του πυλώνα.

6.6.2 Εντός των ορίων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, η ΕΟΚΕ έχει παρουσιάσει διάφορες επιλογές και προτάσεις. Μία θα μπορούσε να είναι ο «χρυσός» ή, μάλλον, ο «ασημένιος» κανόνας⁽⁸⁵⁾ για τις δημόσιες επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων στον κοινωνικό τομέα από τα κράτη μέλη προς συμπλήρωση των δημόσιων επενδύσεων της ΕΕ μέσω ενός συστήματος αμοιβαίως συμφωνούμενων παραμέτρων οι οποίες, σε συνδυασμό με τις κατάλληλες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, θα ενθαρρύνουν και τις ιδιωτικές επενδύσεις⁽⁸⁶⁾.

6.6.3 Στο πλαίσιο των προϋπολογισμών και των αναθεωρήσεων του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να χρησιμοποιείται, όπως ήδη αναφέρθηκε από την Επιτροπή, τουλάχιστον το 25 % των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων, και συγκεκριμένα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, για την προώθηση της κοινωνικής επένδυσης σε κοινωνικές, υγειονομικές, εκπαιδευτικές και στεγαστικές υπηρεσίες και πολιτικές. Επιπλέον, ορισμένοι πόροι πρέπει να δεσμεύονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο στο πλαίσιο του ΕΚΤ ως διαθέσιμη χρηματοδότηση για την ενίσχυση των ικανοτήτων των κοινωνικών εταίρων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να παρέχει καθοδήγηση στα κράτη μέλη σχετικά με τον τρόπο προώθησης της κοινωνικής επένδυσης στην πράξη, αλλά και παρακολούθησης της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των έργων.

6.6.4 Το 2014 η ΕΟΚΕ αναφέρθηκε σε έναν αναδιανεμητικό μηχανισμό που θα χρησιμοποιείται σε περίπτωση ασύμμετρων διαταραχών⁽⁸⁷⁾ και επεσήμανε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση, και ειδικότερα η ζώνη του ευρώ, δεν μπορούν να αγνοήσουν τις κοινωνικές συνέπειες της τρέχουσας οικονομικής πολιτικής, αφήνοντας πλήρως εκτεθειμένες τις επιμέρους χώρες. Τόνισε την ανάγκη οι προϋπολογισμοί για την εκπαίδευση και την κατάρτιση να θεωρούνται επένδυση για το μέλλον⁽⁸⁸⁾. Οι συμμετέχοντες σε ορισμένες συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο αντάλλαξαν απόψεις για το κατά πόσο θα ήταν αναγκαία και εφικτή η θέσπιση ασφάλισης ανεργίας ή ταμείου προσαρμογής της ΕΕ⁽⁸⁹⁾. Οι συζητήσεις αυτές κατέδειξαν ότι οι θέσεις για το θέμα αυτό διαφέρουν σημαντικά και ότι οι συζητήσεις αυτές θα πρέπει να συνεχιστούν⁽⁹⁰⁾.

6.7 Σχέση μεταξύ παγκόσμιων και ευρωπαϊκών στρατηγικών

6.7.1 Ο προβληματισμός σχετικά με τον πυλώνα πρέπει επίσης να εξετάζει, ενδεχομένως, την παγκόσμια διάσταση. Οι τελευταίες συζητήσεις που απορρέουν από τη ΔΟΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης, τον ΟΟΣΑ και το ΑΝΤ είναι καίριας σημασίας, ιδίως όσον αφορά τα στοιχεία που καταδεικνύουν ότι η ανισότητα επηρεάζει την ανθεκτικότητα της ανάπτυξης και ότι η αναδιανομή δεν βλάπτει την ανάπτυξη. Ο προβληματισμός θα πρέπει επίσης να αναγνωρίζει ότι η βιωσιμότητα του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου είναι αλληλένδετη με τη βελτίωση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης.

6.7.2 Το θεματολόγιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030 συμφωνήθηκε από όλα τα κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών το 2015. Ως εκ τούτου, η επίτευξη των στόχων αυτών αποτελεί υποχρέωση για τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο πυλώνας θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά στο θεματολόγιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030, ιδίως όσον αφορά τους στόχους 1 (εξάλειψη της φτώχειας), 3 (καλή υγεία και ευημερία), 5 (ισότητα των φύλων) και 8 (αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη).

6.8 Μια σαφής συνολική στρατηγική για ένα καλύτερο μέλλον στην Ευρώπη

6.8.1 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προτείνει μια σαφή και συνεκτική στρατηγική για τον πυλώνα. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή Απασχόλησης (EMCO) και την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (SPC), οι οποίες έχουν δηλώσει ότι «ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων θα πρέπει να αξιοποιηθεί και να βελτιώσει τα υφιστάμενα μέσα, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση (ΕΣΑ) και της ανοικτής μεθόδου συντονισμού στους τομείς της κοινωνικής προστασίας και της κοινωνικής ένταξης (κοινωνική ΑΜΣ) και, σε αυτήν τη βάση, να χρησιμεύσει ως πυξίδα για τη διαδικασία προώθησης της βιώσιμης ανοδικής σύγκλισης όσον αφορά την απασχόληση και τα κοινωνικά αποτελέσματα, επιδεικνύοντας παράλληλα σεβασμό προς τις εθνικές αρμοδιότητες»⁽⁹¹⁾. Ο σχεδιασμός νέων κατάλληλων σημείων αναφοράς σε έναν περιορισμένο

⁽⁸⁵⁾ Βλ. υποσημείωση 73.

⁽⁸⁶⁾ ΕΕ C 451 της 16.12.2014, σ.10, για μεγαλύτερη ευελιξία του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης σχετικά με ορισμένες «δημόσιες επενδύσεις».

⁽⁸⁷⁾ Βλ. υποσημείωση 86.

⁽⁸⁸⁾ ΕΕ C 327 της 12.11.2013, σ. 58· ΕΕ C 271 της 19.9.2013, σ. 1.

⁽⁸⁹⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Φινλανδία και τη Γαλλία, για παράδειγμα.

⁽⁹⁰⁾ Βλ. υποσημείωση 59.

⁽⁹¹⁾ Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, κοινή γνωμοδότηση των Επιτροπών EMCO-SPC 12605/16, εγκρίθηκε από το Συμβούλιο EPSCO στις 13 Οκτωβρίου 2016.

αριθμό βασικών προκλήσεων για την αγορά εργασίας και κοινωνικών προκλήσεων με στόχο την εκτίμηση της προόδου αποτελεί μέρος αυτής της διαδικασίας. Η δημιουργία ενός τέτοιου πλαισίου συνεργασίας θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να επιτύχουν θετικά αποτελέσματα μέσω μεταρρυθμίσεων ⁽⁹²⁾ και θα συμβάλει προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής.

6.8.2 Παρά τους σαφείς κινδύνους, η ΕΟΚΕ ωστόσο εξακολουθεί να πιστεύει ότι η ΕΕ είναι ικανή να παράσχει μια καλύτερη, πιο δημοκρατική και κοινωνική Ένωση. Η ΕΟΚΕ θα πράξει ό,τι είναι απαραίτητο για την υποστήριξη συζητήσεων στα κράτη μέλη και σε επίπεδο ΕΕ με στόχο τη συμμετοχή των πολιτών «για ένα καλύτερο μέλλον στην Ευρώπη». Η δίκαιη παγκοσμιοποίηση, η οποία παρέχει καλή ζωή, επαρκείς ευκαιρίες απασχόλησης και δίκαιες συνθήκες εργασίας για όλους, μπορεί να επιτευχθεί μόνον εάν η ΕΕ διατηρεί την ενότητά της και είναι σε θέση να ενεργήσει. Για να διατηρήσει το κοινωνικό της μοντέλο, η Ευρώπη πρέπει να είναι σε θέση να προσαρμόζεται στις μεταβαλλόμενες πραγματικότητες με σκοπό τη μεγιστοποίηση των ευκαιριών για όλους. Αυτή είναι η εναλλακτική μας λύση απέναντι στον προστατευτισμό, τον εθνικισμό και τον λαϊκισμό.

Βρυξέλλες, 25 Ιανουαρίου 2017.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽⁹²⁾ Συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο στη Ρουμανία, για παράδειγμα.